

Ludność na rynku pracy w województwie mazowieckim w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Population in the labour market in Mazowieckie Voivodship in the light
of the National Census of Population and Housing 2021 results

Ludność na rynku pracy w województwie mazowieckim w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Population in the labour market in Mazowieckie Voivodship in the light
of the National Census of Population and Housing 2021 results

Urząd Statystyczny w Warszawie Statistical Office in Warszawa

Warszawa 2024

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Warszawie, Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Warszawa, Mazovian Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem

supervised by

Anny Cacko, Justyny Wrocławskiej

Zespół autorski

Editorial team

Małgorzata Bieńkowska, Aneta Czyżkowska

Tłumaczenie

Translation

Agnieszka Gromek-Żukowska

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Marta Nieścioruk

ISBN 978-83-63246-54-9

Publikacja dostępna na stronie Internetowej

Publications available on website

<https://warszawa.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data – please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Warszawie przekazuje Państwu publikację „Ludność na rynku pracy w województwie mazowieckim w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021” przedstawiającą wyniki spisu, który został przeprowadzony na terenie Polski w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r. według stanu na dzień 31 marca 2021 r.

Prezentowana publikacja jest opracowaniem tematycznym dotyczącym aktywności ekonomicznej ludności województwa mazowieckiego. Opracowanie zawiera szczegółową charakterystykę dla poszczególnych kategorii ludności w wieku 15 lat i więcej: pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Każda z tych zbiorowości została opisana pod względem cech demograficznych, społecznych i ekonomicznych.

Publikacja składa się z syntezy wyników badań, części analitycznej, uwag metodologicznych oraz części tabelarycznej dostępnej wyłącznie w formie elektronicznej. Część analityczną wzbogacono prezentacją graficzną w postaci map i wykresów. Część tabelaryczna zawiera tablice prezentujące wyniki spisu 2021 w ujęciu ogólnowojevodzkim, jak również tablice z podstawowymi danymi według powiatów i gmin.

Szeroki zakres informacji pozyskanych w spisie może stanowić podstawę do przeprowadzenia pogłębionych analiz i dokonania bilansu zmian, jakie zaszły na przestrzeni lat 2011–2021. W związku z tym podstawowe informacje zaprezentowano na tle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 r.

W ramach niniejszej serii wydawniczej sukcesywnie będą ukazywać się kolejne publikacje tematyczne prezentujące wyniki spisu dotyczące m.in. rodzin i warunków mieszkaniowych. Publikacje te będą dostępne w wersji książkowej, jak również na stronie internetowej Urzędu Statystycznego w Warszawie warszawa.stat.gov.pl.

Przekazując Państwu niniejsze opracowanie mam nadzieję, że okaże się źródłem interesujących informacji o aktywności ekonomicznej ludności dla szerokiego grona odbiorców danych statystycznych.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Warszawie

Agnieszka Ajdyn

Preface

The Statistical Office in Warszawa presents the publication “Population in the labour market in Mazowieckie Voivodship in the light of the National Census of Population and Housing 2021 results” presenting the results of the census which was conducted in Poland in the period from 1 April to 30 September 2021 as of the state on 31 March 2021.

The presented publication is a thematic study on the economic activity of the population of Mazowieckie Voivodship. The study contains detailed characteristics for individual categories of the population aged 15 years and more: employed, unemployed and economically inactive. Each of these communities was described in terms of demographic, social and economic characteristics.

The publication consists of a synthesis of survey results, an analytical part, methodological notes and a tabular part available only in electronic form. The analytical part was enriched with graphic presentation in the form of maps and charts. The annex comprises tables presenting the 2021 census results on the voivodship level as well as tables with basic data on powiat and gmina level.

A wide range of information obtained in the census may constitute the basis for conducting in-depth analyses and taking stock of the changes that occurred over the years 2011–2021. Therefore, basic information is presented against the background of the results of the National Population and Housing Census 2011.

As part of this publishing series, subsequent thematic publications presenting the census results will be successively published, including: families and housing conditions. These publications will be available in book form, as well as on the website of the Statistical Office in Warszawa warszawa.stat.gov.pl.

By presenting this study, I hope that it will prove to be a source of interesting information on the economic activity of the population for a wide range of recipients of statistical data.

Director
of the Statistical Office
in Warszawa

Agnieszka Ajdyn

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Spis tablic	7
List of tables	7
Spis wykresów	8
List of charts	8
Spis map	10
List of maps	10
Spis tablic w Aneksie tabelarycznym – Tablice dostępne w formacie plików MS Excel	11
List of tables in Annex – Tables available in MS Excel file format	11
Objaśnienia znaków umownych	12
Symbols	12
Ważniejsze skróty	13
Major abbreviations	13
Synteza	14
Executive summary	16
Analiza wyników	18
Analysis of results	18
1. Aktywność ekonomiczna ludności	18
1. Economic activity of population	18
1.1. Charakterystyka aktywności ekonomicznej ludności	18
1.1. Economic activity of population	18
1.2. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku	20
1.2. Economic activity of population by place of residence, sex and age groups	20
1.3. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia	26
1.3. Economic activity of population by place of residence, sex and level of education	26
1.4. Aktywność ekonomiczna ludności według grup wieku i poziomu wykształcenia	28
1.4. Economic activity of population by age groups and level of education	28
2. Pracujący	30
2. Employed persons	30
2.1. Pracujący według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku	30
2.1. Employed persons by place of residence, sex and age groups	30
2.2. Pracujący według grup wieku i poziomu wykształcenia	32
2.2. Employed persons by age groups and level of education	32
2.3. Pracujący według statusu zatrudnienia	34
2.3. Employed persons by employment status	34
3. Bezrobotni	38
3. Unemployed persons	38

3.1. Bezrobotni według płci, miejsca zamieszkania i grup wieku	38
3.1. Unemployed persons by sex, place of residence and age groups	38
3.2. Bezrobotni według ekonomicznych grup wieku, płci i miejsca zamieszkania	39
3.2. Unemployed persons by economic age groups, sex and place of residence	39
3.3. Stopa bezrobocia według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania	41
3.3. Unemployment rate by age groups, sex and place of residence	41
3.4. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania	43
3.4. Structure of unemployed persons by level of education, sex and place of residence	43
3.5. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, grup wieku, poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania	45
3.5. Unemployed persons by the time of job seeking, age groups, level of education, sex and place of residence	45
4. Bierni zawodowo	48
4. Economically inactive persons	48
4.1. Bierni zawodowo według płci, miejsca zamieszkania i grup wieku	48
4.1. Economically inactive persons by sex, place of residence and age groups	48
4.2. Bierni zawodowo według poziomu wykształcenia	51
4.2. Economically inactive persons by level of education	51
4.3. Bierni zawodowo według przyczyn bierności zawodowej	52
4.3. Economically inactive persons by reasons for inactivity	52
Uwagi metodologiczne	55
Methodological notes	60
1. Zakres i procedura badań	55
1. Scope and survey procedure	60
2. Podstawowe pojęcia i definicje	56
2. Basic concepts and definitions	60

Spis tablic

List of tables

Tablica 1.	Aktywność ekonomiczna ludności	18
Table 1.	Economic activity of population	18
Tablica 2.	Współczynnik aktywności zawodowej według płci i miejsca zamieszkania	22
Table 2.	Activity rate by sex and place of residence	22
Tablica 3.	Współczynnik aktywności zawodowej według grup wieku i płci	23
Table 3.	Activity rate by age groups and sex	23
Tablica 4.	Współczynnik aktywności zawodowej według grup wieku i miejsca zamieszkania	23
Table 4.	Activity rate by age groups and place of residence	23
Tablica 5.	Współczynnik aktywności zawodowej według płci i poziomu wykształcenia	27
Table 5.	Activity rate by sex and level of education	27
Tablica 6.	Współczynnik aktywności zawodowej według miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia	28
Table 6.	Activity rate by place of residence and level of education	28
Tablica 7.	Współczynnik aktywności zawodowej według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.	29
Table 7.	Activity rate by age groups and level of education in 2021	29
Tablica 8.	Wskaźnik zatrudnienia według grup wieku, miejsca zamieszkania i płci	32
Table 8.	Employment rate by age groups, place of residence and sex	32
Tablica 9.	Pracujący według statusu zatrudnienia, płci i miejsca zamieszkania	35
Table 9.	Employed persons by employment status, sex and place of residence	35
Tablica 10.	Bezrobotni według płci i miejsca zamieszkania	38
Table 10.	Unemployed persons by sex and place of residence	38
Tablica 11.	Stopa bezrobocia według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania	42
Table 11.	Unemployment rate by age groups, sex and place of residence	42
Tablica 12.	Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy oraz płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.	45
Table 12.	Unemployed persons by the time of job seeking, sex and place of residence in 2021	45
Tablica 13.	Długotrwale bezrobotni według okresu poszukiwania pracy i grup wieku w 2021 r.	46
Table 13.	Long-term unemployment by the time of job seeking and age groups in 2021	46
Tablica 14.	Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy oraz poziomu wykształcenia w 2021 r. ...	47
Table 14.	Unemployed persons by the time of job seeking and level of education in 2021	47
Tablica 15.	Odsetek biernych zawodowo według wieku, płci i miejsca zamieszkania	50
Table 15.	Percentage of economically inactive persons by age, sex and place of residence	50

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1.	Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według płci w 2021 r. ...	19
Chart 1.	Structure of economic activity of population aged 15 years and more by sex in 2021	19
Wykres 2.	Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania w 2021 r.	19
Chart 2.	Structure of economic activity of population aged 15 years and more by place of residence in 2021	19
Wykres 3.	Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania i płci w 2021 r.	22
Chart 3.	Structure of economic activity of population aged 15 years and more by place of residence and sex in 2021	22
Wykres 4.	Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i grup wieku w 2021 r.	24
Chart 4.	Structure of economic activity of population aged 15 years and more by sex and age groups in 2021	24
Wykres 5.	Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania i grup wieku w 2021 r.	25
Chart 5.	Structure of economic activity of population aged 15 years and more by place of residence and age groups in 2021	25
Wykres 6.	Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci w 2021 r.	26
Chart 6.	Structure of economic activity of population aged 15 years and more by level of education and sex in 2021	26
Wykres 7.	Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania w 2021 r.	27
Chart 7.	Structure of economic activity of population aged 15 years and more by level of education and place of residence in 2021	27
Wykres 8.	Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według grup wieku, miejsca zamieszkania i płci	30
Chart 8.	Structure of employed persons aged 15 years and more by age groups, place of residence and sex	30
Wykres 9.	Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.	33
Chart 9.	Structure of employed persons aged 15 years and more by age groups and level of education in 2021	33
Wykres 10.	Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i płci	34
Chart 10.	Structure of employed persons aged 15 years and more by level of education, place of residence and sex	34
Wykres 11.	Struktura bezrobotnych według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania	39
Chart 11.	Structure of unemployed persons by age groups, sex and place of residence	39
Wykres 12.	Struktura bezrobotnych według ekonomicznych grup wieku i płci w 2021 r.	40
Chart 12.	Structure of unemployed persons by economic age groups and sex in 2021	40

Wykres 13.	Struktura bezrobotnych według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w 2021 r.	40
Chart 13.	Structure of unemployed persons by economic age groups and place of residence in 2021	40
Wykres 14.	Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.	44
Chart 14.	Structure of unemployed persons by level of education, sex and place of residence in 2021	44
Wykres 15.	Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania	50
Chart 15.	Structure of economically inactive persons aged 15 years and more by age groups, sex and place of residence	50
Wykres 16.	Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.	52
Chart 16.	Structure of economically inactive persons aged 15 years and more by level of education, sex and place of residence in 2021	52
Wykres 17.	Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej według przyczyn bierności, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.	53
Chart 17.	Structure of economically inactive persons aged 15 years and more by reasons for inactivity, sex and place of residence in 2021	53

Spis map

List of maps

Mapa 1.	Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w 2021 r.	21
Map 1.	Economic activity of population aged 15 years and more in 2021	21
Mapa 2.	Wskaźnik zatrudnienia w 2021 r.	31
Map 2.	Employment rate in 2021	31
Mapa 3.	Pracujący według statusu zatrudnienia w 2021 r.	36
Map 3.	Employed persons by employment status in 2021	36
Mapa 4.	Wskaźnik zatrudnienia według miejsca zamieszkania w 2021 r.	37
Map 4.	Employment rate by place of residence in 2021	37
Mapa 5.	Stopa bezrobocia według płci w 2021 r.	42
Map 5.	Unemployment rate by sex in 2021	42
Mapa 6.	Odsetek biernych zawodowo według płci w 2021 r.	49
Map 6.	Percentage of economically inactive persons by sex in 2021	49
Mapa 7.	Bierni zawodowo z powodu korzystania z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych w 2021 r.	54
Map 7.	Economically inactive population due to retirement, disability pensions or capital income in 2021	54

Spis tablic w Aneksie tabelarycznym – Tablice dostępne w formacie plików MS Excel

List of tables in Annex – Tables available in MS Excel file format

Tablica 1.	Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania
Table 1.	Economic activity of population aged 15 years and more by age groups, sex and place of residence
Tablica 2.	Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania
Table 2.	Economic activity of population aged 15 years and more by level of education, sex and place of residence
Tablica 3.	Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według powiatów
Table 3.	Economic activity of population aged 15 years and more by powiats
Tablica 4.	Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według gmin
Table 4.	Economic activity of population aged 15 years and more by gminas
Tablica 5.	Pracujący według statusu zatrudnienia w głównym miejscu pracy i powiatów
Table 5.	Employed persons by employment status at the main place of work and powiats
Tablica 6.	Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, płci i powiatów
Table 6.	Unemployed persons by the time of job seeking, sex and powiats
Tablica 7.	Bierni zawodowo według przyczyn bierności, płci i powiatów
Table 7.	Economically inactive persons by reasons for inactivity, sex and powiats

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero:	(0) zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
	(0,0) zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviations	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc thousand
r.	rok year
m.	miasto city
m.st.	miasto stołeczne Capital City
NSP	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań National Population and Housing Census
nr (Nr) No	numer number
ok.	około approximately
p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
tj. i.e.	to jest that is
tzn.	to znaczy that is
tzw. i.e.	tak zwany so called

Synteza

Aktywność ekonomiczna ludności

Stan aktywności ekonomicznej według spisu z 2021 roku oraz porównanie z wynikami z 2011 roku pokazuje rozwój, jaki nastąpił w okresie dziesięciu lat na rynku pracy w województwie mazowieckim. Wśród pozytywnych zmian należy wymienić znaczne zmniejszenie poziomu bezrobocia, zarówno liczby bezrobotnych, jak i stopy bezrobocia, wzrost liczby pracujących i ich odsetka, a także zmniejszenie odsetka osób biernych zawodowo. Dane spisowe ukazały także różnice w aktywności ekonomicznej mieszkańców województwa mazowieckiego według analizowanych zmiennych i przekrojów, które mogą być wynikiem wpływu różnych czynników, zarówno wzrostu gospodarczego, zmian demograficznych, prowadzonych polityk państwowych, jak również zmian na rynku pracy spowodowanych pandemią COVID-19. Prezentowane dane mogą być podstawą do analiz przeobrażeń na rynku pracy, jakie dokonały się w województwie mazowieckim w okresie 2011–2021.

Pracujący

Pracujący są największą grupą osób w wieku 15 lat i więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy, w 2021 r. stanowili oni 60,2% osób w wieku 15 lat i więcej. Według danych spisowych z 2021 r. populacja pracujących wynosiła 2668,7 tys. i była o 444,2 tys. (czyli o 20,0%) większa niż w 2011 r. Na rynku pracy liczba pracujących w okresie 10 lat wzrosła wśród mężczyzn o 198,4 tys. (o 16,9%), a wśród kobiet o 245,8 tys. (o 23,5%). W miastach przybyło 303,0 tys. pracujących (20,9%), a na wsi 141,2 tys. (18,2%).

Wskaźnikiem określającym udział pracujących wśród wszystkich osób w wieku 15 lat i więcej jest wskaźnik zatrudnienia. Na podstawie jego wartości można porównać poziom zatrudnienia. W 2021 roku we wszystkich grupach wieku, jak również ekonomicznych grupach wieku według miejsca zamieszkania i płci wystąpił wzrost wskaźnika zatrudnienia w porównaniu z rokiem 2011. Największy jego wzrost w okresie 10 lat odnotowano w grupie wieku 55–64 lata wśród kobiet mieszkających w mieście (o 21,5 p. proc.), a najmniejszy w grupie kobiet na wsi w wieku 65 lat i więcej (o 1,6 p. proc.).

Im wyższy poziom wykształcenia, tym wyższy wskaźnik zatrudnienia, czyli udział pracujących wśród osób w wieku 15 lat i więcej, także w poszczególnych grupach osób według płci i miejsca zamieszkania. Mężczyzn na wsi i w mieście charakteryzowała wyższa wartość wskaźnika zatrudnienia niż kobiet, co może mieć związek z okresową biernością zawodową kobiet spowodowaną macierzyństwem i opieką nad małym dzieckiem.

Pomiędzy rokiem 2011 a 2021 nastąpił wzrost liczby pracujących w 40 z 42 powiatów województwa mazowieckiego. Największy wystąpił w m.st. Warszawie o 192,2 tys. (o 24,9%), w powiatach wołomińskim o 41,0 tys. (o 44,3%) i piaseczyńskim o 30,0 tys. (o 40,1%), a najmniejszy – w powiatach zwoleńskim o 0,1 tys. (o 0,7%) oraz sokołowskim o 0,5 tys. (o 2,3%).

Charakter wykonywania pracy zarobkowej (w głównym miejscu pracy) klasyfikowany jest w ramach statusu zatrudnienia w trzy podstawowe kategorie: pracownicy najemni, pracujący na własny rachunek (pracodawcy lub niezatrudniający pracowników) oraz pracujący w innym charakterze. W okresie dekady między spisami nastąpił wzrost liczby pracodawców o 36,2% (tj. z 87,5 tys. do 119,2 tys.), pracowników najemnych o 23,4% (tj. z 1706,9 tys. do 2105,5 tys.) oraz pracujących na własny rachunek niezatrudniający pracowników o 1,9% (z 379,5 tys. do 386,7 tys.).

Bezrobotni

Liczba bezrobotnych między 2011 r. a 2021 r. zmniejszyła się o 135,6 tys. osób (tj. o 56,6%) do 103,9 tys. osób. Największy spadek odnotowano wśród bezrobotnych mężczyzn o 75,4 tys. (tj. o 56,0%) do 59,2 tys. osób oraz wśród osób zamieszkałych w miastach o 89,0 tys. (tj. o 57,4%) do 66,1 tys. osób.

Podstawowym miernikiem wielkości bezrobocia jest stopa bezrobocia, która w skali województwa zmniejszyła się o 6,0 p. proc. i wyniosła 3,7% w 2021 r. Wśród populacji mężczyzn i kobiet odnotowano spadek tego wskaźnika odpowiednio o 6,2 p. proc. i o 5,8 p. proc., a wartość stopy bezrobocia wyniosła w 2021 r. dla mężczyzn 4,1%, a dla kobiet 3,3%. Wystąpił spadek stopy bezrobocia wśród mieszkańców miast o 6,1 p. proc. do 3,6%, a wśród mieszkańców wsi o 5,8 p. proc. do 4,0%.

Bezrobocie jest zróżnicowane przestrzennie. W podziale według rodzaju miejsca zamieszkania (miasta/wieś) stopa bezrobocia była najwyższa wśród mieszkańców miast w powiecie radomskim i wyniosła 8,7%, natomiast najniższa w powiecie warszawskim zachodnim – 2,3%. Dla osób zamieszkałych na wsi najwyższa stopa bezrobocia wystąpiła w powiecie sztybołwieckim – 13,0%, zaś najniższa w powiecie grójeckim – 1,5%. Dla ogółu mieszkańców poszczególnych powiatów najwyższa stopa bezrobocia wystąpiła w powiecie sztybołwieckim (11,8%), a najniższa w powiecie grójeckim (1,9%).

W okresie między spisowym wystąpił spadek liczby bezrobotnych w każdej 10-letniej grupie wieku, niezależnie od płci i miejsca zamieszkania. Największy spadek liczby bezrobotnych odnotowano w grupach wieku 15–24 lata (o 40,7 tys.) i 25–34 lata (o 39,8 tys.).

Największy spadek stopy bezrobocia między 2011 r. a 2021 r. odnotowano wśród mężczyzn w grupie wieku 15–24 lata mieszkających w miastach o 17,9 p. proc. (spadek z 24,8% do 6,9%) oraz wśród kobiet w tej samej grupie wieku mieszkających na wsi o 17,3 p. proc. (spadek z 23,9% do 6,6%).

Bierni zawodowo

Bierni zawodowo są drugą co do wielkości grupą osób w wieku 15 lat i więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy. W marcu 2021 r. populacja osób biernych zawodowo wyniosła 1660,3 tys., tj. 37,5% ludności w wieku 15 lat i więcej. W tej liczbie zdecydowaną większość stanowiły kobiety (1014,7 tys.).

Kobiety częściej niż mężczyźni pozostawały w stanie bierności zawodowej. Odsetek biernych zawodowo wśród kobiet wyniósł 43,1%, podczas gdy wśród mężczyzn 31,0%. Odsetki biernych zawodowo w miastach i na wsi różnią się w niewielkim stopniu (miasta – 36,7%, wieś – 38,9%).

Pomiędzy 2011 a 2021 rokiem odsetek biernych zawodowo zmniejszył się ogółem dla województwa o 5,4 p. proc. i spadek ten wystąpił w 39 z 42 powiatów. Spadek tego odsetka wśród mężczyzn wyniósł 4,7 p. proc., a wśród kobiet 6,3 p. proc. W miastach zmaleł o 5,8 p. proc., a na wsi o 4,9 p. proc.

Podobne porównanie grup wyodrębnionych według wieku, płci i miejsca zamieszkania wskazuje na spadek odsetka biernych zawodowo w każdej dziesięcioletniej grupie wiekowej dla mężczyzn i kobiet oraz na wsi i w miastach.

Najistotniejszą przyczyną bierności zawodowej w końcu marca 2021 r. było korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych (akcje, obligacje lub z własności) – tę przyczynę zadeklarowało 767,7 tys. osób, tj. 46,2% ogółu biernych zawodowo. Najmniej biernych zawodowo (44,9 tys. osób, tj. 2,7%) jako główną przyczynę bierności wskazało wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy.

Executive summary

Economic activity of population

The state of economic activity according to the 2021 census and comparison with the results from 2011 show the development that has occurred over a period of ten years on the labour market in Mazowieckie Voivodship. Positive changes include a significant reduction in the level of unemployment, both the number of unemployed and the unemployment rate, an increase in the number of employed persons and their percentage, as well as a reduction in the percentage of economically inactive persons. The census data also showed differences in the economic activity of residents of Mazowieckie Voivodship according to the analysed variables and cross-sections, which may be the result of the impact of various factors, including economic growth, demographic changes, state policies, as well as changes in the labour market caused by the COVID-19 pandemic. The presented data can be a basis for analysing the transformations in the labour market that took place in Mazowieckie Voivodship in the period 2011–2021.

Employed persons

The employed are the largest group of persons aged 15 years and more with an established professional status on the labour market, in 2021 they constituted 60.2% of persons aged 15 and more. According to the 2021 census data, the working population amounted to 2,668.7 thousand and was 444.2 thousand (or 20.0%) larger than in 2011. In the labour market, the number of employed persons increased over a 10-year period by 198.4 thousand among men (by 16.9%), and among women by 245.8 thousand (by 23.5%). There were 303.0 thousand new workers in urban areas (20.9%), and 141.2 thousand in rural areas (18.2%).

The employment rate is an indicator determining the share of employed persons among all persons aged 15 and more. Based on its value, the level of employment can be compared. In 2021, in all age groups, as well as economic age groups according to place of residence and sex, there was an increase in employment compared to 2011. The highest increase over a 10-year period was recorded in the age group 55–64 among women living in urban areas (by 21.5 pp), and the smallest in the group of women in rural areas aged 65 years and more (by 1.6 pp).

The higher the level of education, the higher the share of employed persons among persons aged 15 and more, i.e. the value of the employment rate, also in individual groups of persons by sex and place of residence. Men in rural and urban areas had a higher employment rate than women, which may be related to women's periodic economic inactivity caused by motherhood and caring for a small child.

Between 2011 and 2021, there was an increase in the number of employed persons in 40 out of 42 powiats of Mazowieckie Voivodship. The largest one occurred in m.st. Warszawa by 192.2 thousand (by 24.9%), wołomiński powiat by 41.0 thousand (by 44.3%) and piaseczyński by 30.0 thousand (by 40.1%), and the smallest – in zwoleński powiat by 0.1 thousand (0.7%) and in sokołowski by 0.5 thousand (2.3%).

The nature of paid work (according to the main workplace) is classified under employment status into three basic categories: employees, self-employed workers (employers or non-employers) and those employed in another capacity. During the decade between censuses, there was an increase in the number of employers by 36.2% (i.e. from 87.5 thousand to 119.2 thousand), and of employees by 23.4% (i.e. from 1,706.9 thousand to 2,105.5 thousand) and self-employed persons with no employees by 1.9% (from 379.5 thousand to 386.7 thousand).

Unemployed persons

The number of unemployed persons between 2011 and 2021 decreased by 135.6 thousand persons (i.e. by 56.6%) to 103.9 thousand persons. The greatest decline was recorded among unemployed men, by 75.4 thousand (i.e. 56.0%) to 59.2 thousand persons, and among persons living in urban areas, by 89.0 thousand (i.e. 57.4%) to 66.1 thousand persons.

The basic measure of the unemployment is the unemployment rate, which decreased by 6.0 pp in the Voivodship and amounted to 3.7% in 2021. Among the male and female population, this indicator decreased by 6.2 pp, respectively, and by 5.8 pp, and the unemployment rate in 2021 was 4.1% for men and 3.3% for women. There was a drop in the unemployment rate among urban residents by 6.1 pp to 3.6%, and among rural residents by 5.8 pp up to 4.0%.

Unemployment varies spatially. When broken down by type of place of residence (urban/rural), the unemployment rate was the highest among urban residents in radomski powiat and amounted to 8.7%, while the lowest in warszawski zachodni powiat – 2.3%. For persons living in rural areas, the highest unemployment rate occurred in szydłowiecki powiat – 13.0%, and the lowest in grójecki powiat – 1.5%. For all inhabitants of individual powiats, the highest unemployment rate occurred in szydłowiecki powiat (11.8%), and the lowest in grójecki powiat (1.9%).

In the period between censuses, there was a decrease in the number of unemployed persons in each 10-year age group, regardless of sex and place of residence. The largest decline in the number of unemployed persons was recorded in the age groups 15-24 (by 40.7 thousand) and 25-34 (by 39.8 thousand).

The largest drop in the unemployment rate between 2011 and 2021 was recorded among men in the 15-24 age group living in urban areas, by 17.9 pp (decrease from 24.8% to 6.9%) and among women in this the same age group living in rural areas by 17.3 pp (decrease from 23.9% to 6.6%).

Economically inactive persons

The economically inactive are the second largest group of persons aged 15 and more with an established professional status in the labour market. In March 2021, the economically inactive population amounted to 1,660.3 thousand, i.e. 37.5% of the population aged 15 and more. The vast majority of this number were women (1,014.7 thousand).

Women were economically inactive more often than men. The percentage of economically inactive among women was 43.1%, while among men it was 31.0%. The percentages of economically inactive persons in urban and rural areas differ only slightly (urban area – 36.7%, rural areas – 38.9%).

Between 2011 and 2021, the percentage of economically inactive persons decreased overall for the Voivodship by 5.4 pp and this decrease occurred in 39 out of 42 powiats. The decrease in this percentage among men was 4.7 pp and among women 6.3 pp. In urban areas it decreased by 5.8 pp, and in rural areas by 4.9 pp.

A similar comparison of groups separated by age, sex and place of residence indicates a decline in the percentage of economically inactive persons in each ten-year age group for men and women, as well as in rural areas and urban areas.

The most important reason for economic inactivity at the end of March 2021 was the use of a retirement and other pension or capital income (shares, bonds or property income) – this reason was declared by 767.7 thousand persons, i.e. 46.2% of all economically inactive persons. The least economically inactive persons (44.9 thousand persons, i.e. 2.7%) indicated that the main reason for their inactivity was the exhaustion of all opportunities to find a job.

Analiza wyników

Analysis of results

1. Aktywność ekonomiczna ludności

1. Economic activity of population

1.1. Charakterystyka aktywności ekonomicznej ludności

1.1. Economic activity of population

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 w dniu 31 marca 2021 r. w województwie mazowieckim spisanych zostało 5514,7 tys. osób, które stanowiły 14,5% ogółu ludności kraju. Od ostatniego spisu powszechnego, tj. od dnia 31 marca 2011 r. liczba ludności województwa zwiększyła się o 246,0 tys. osób, tj. o 4,7%. (w miastach o 5,4%, na wsi o 3,3%). W 2021 r. ludność miejska stanowiła większość, tj. 64,7% (w 2011 r. – 64,2%). W tym samym czasie w Polsce (odwrotnie niż w województwie) liczba ludności zmniejszyła się o 475,7 tys. osób, tj. o 1,2% w stosunku do 2011 roku. Udział kobiet w ogólnej liczbie ludności utrzymał się na tym samym poziomie i wyniósł 52,1% (w kraju 51,7%).

Spośród wszystkich spisanych osób, badaniu aktywności ekonomicznej podlegały osoby, które ukończyły 15 lat. W 2021 r. było to 4604,6 tys. osób (w tym 2173,1 tys. mężczyzn i 2431,5 tys. kobiet), czyli więcej niż w 2011 r. o 144,7 tys. (odpowiednio o 65,4 tys. mężczyzn i 79,3 tys. kobiet). Sytuacja zawodowa tych osób została określona według trzech klas: pracujących, bezrobotnych oraz biernych zawodowo.

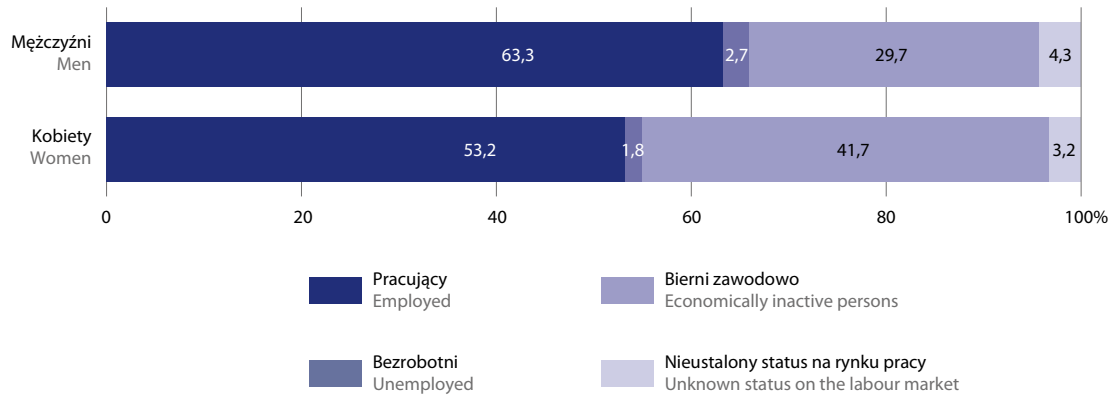
Wśród ogółu ludności województwa w wieku 15 lat i więcej najliczniejszą grupę stanowiły osoby pracujące, których udział w 2021 r. wyniósł 58,0% i był o 8,1 p. proc. wyższy niż w roku 2011. Jednocześnie nastąpił spadek udziału bezrobotnych o 3,1 p. proc. do 2,3% oraz biernych zawodowo o 5,5 p. proc. do 36,1%. Aktywność ekonomiczna w ramach powyższych klas nie została ustalona dla 3,7% wszystkich uczestniczących w spisie w 2021 r. osób w wieku 15 lat i więcej oraz 3,2% w 2011 r.

Tablica 1. Aktywność ekonomiczna ludności
Table 1. Economic activity of population

Status ekonomiczny Economic activity status	2011		2021	
	tys. in thousands	w % in %	tys. in thousands	w % in %
Ogółem Total	4459,9	100,0	4604,6	100,0
Pracujący Employed	2224,5	49,9	2668,7	58,0
Bezrobotni Unemployed	239,6	5,4	103,9	2,3
Bierni zawodowo Economically inactive persons	1853,4	41,6	1660,3	36,1
Nieustalony status na rynku pracy Unknown status on the labour market	142,4	3,2	171,6	3,7

W województwie mazowieckim w 2021 r. widać wyraźne zróżnicowanie struktury aktywności ekonomicznej pomiędzy mężczyznami i kobietami. Większy był odsetek pracujących i bezrobotnych mężczyzn (odpowiednio o ponad 10 p. proc. i o 0,9 p. proc.). Biernych zawodowo było mniej wśród mężczyzn niż kobiet (o 12 p. proc.).

Wykres 1. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według płci w 2021 r.
Chart 1. Structure of economic activity of population aged 15 years and more by sex in 2021

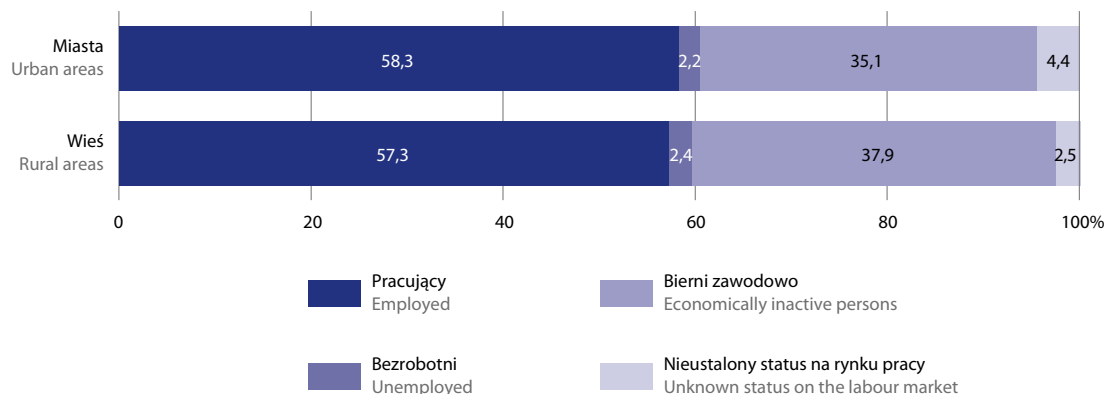

Wśród najważniejszych zmian, jakie nastąpiły między rokiem 2011 a 2021, należy wskazać, wzrost odsetka pracujących mężczyzn i kobiet (o 7,4 p. proc. i o 8,7 p. proc.), spadek udziału bezrobotnych mężczyzn i kobiet (odpowiednio o 3,7 p. proc. i o 2,7 p. proc.), spadek odsetka biernych zawodowo mężczyzn i kobiet (odpowiednio o 4,9 p. proc. i o 6,1 p. proc.). W 2011 r. do żadnej z grup aktywności ekonomicznej nie sklasyfikowano po 3,2% badanych mężczyzn oraz kobiet, a w spisie z 2021 r. odpowiednio 4,3% i 3,2%.

Ludność województwa mazowieckiego różniła się poziomem aktywności ekonomicznej w zależności od miejsca zamieszkania. Wyższy był odsetek osób pracujących wśród mieszkających w miastach niż na wsi (o 1,0 p. proc.). Natomiast znacznie wyższy był odsetek biernych zawodowo na wsi w porównaniu do miast (o 2,8 p. proc.). Udział bezrobotnych w obu lokalizacjach był na podobnym poziomie (tj. ponad 2%).

Wykres 2. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 2. Structure of economic activity of population aged 15 years and more by place of residence in 2021

W okresie od 2011 do 2021 r. nastąpił wzrost odsetka pracujących w miastach i na wsi (odpowiednio o 8,3 p. proc. i 7,6 p. proc.), spadek udziału osób biernych zawodowo (odpowiednio o 5,7 p. proc. i 5,0 p. proc.) oraz spadek odsetka bezrobotnych (odpowiednio o 3,2 p. proc. i 3,0 p. proc.).

1.2. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku

1.2. Economic activity of population by place of residence, sex and age groups

Przy obliczaniu współczynnika aktywności zawodowej, wskaźnika zatrudnienia oraz stopy bezrobocia w dalszej części publikacji nie uwzględniono osób o nieustalonym statusie na rynku pracy. Oznacza to, że do dalszych analiz włączone zostały tylko osoby, co do których uzyskano jednoznaczną informację dotyczącą posiadania przez nie jednego ze statusów na rynku pracy: pracujący, bezrobotny, bierny zawodowo. Te trzy grupy zostały w publikacji przeanalizowane w ramach aktywności ekonomicznej ludności.

Współczynnik aktywności zawodowej jest to udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

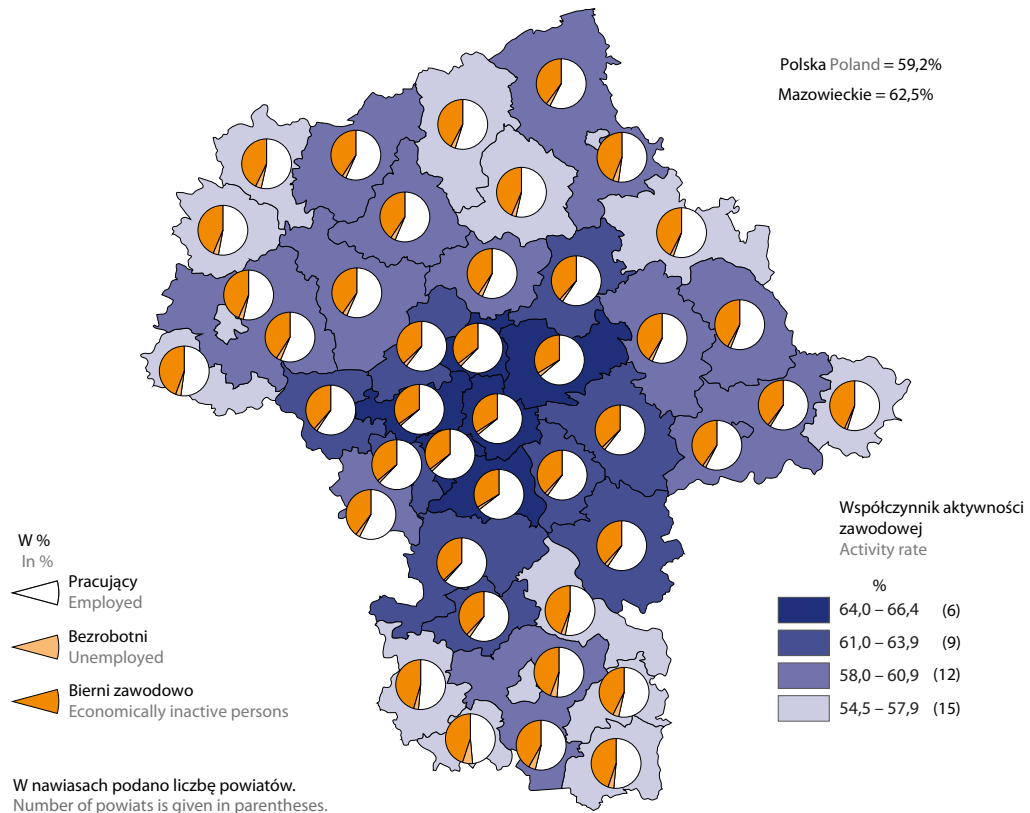
Ważnym miernikiem charakteryzującym aktywność ekonomiczną ludności jest współczynnik aktywności zawodowej, mówiący o udziale aktywnych zawodowo, czyli pracujących i bezrobotnych łącznie, w ludności ogółem z określonym statusem na rynku pracy.

Według wyników spisu 2021 w województwie mazowieckim współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 62,5%. Oznacza to, że ponad 60% ludności województwa w wieku 15 lat i więcej pracowała lub poszukiwała pracy, tzn. była aktywna zawodowo.

Współczynnik aktywności zawodowej wzrósł z 57,1% w 2011 r. do 62,5% w 2021 r., wskaźnik zatrudnienia z 51,5% do 60,2%, a stopa bezrobocia zmniejszyła się z 9,7% do 3,7%. Dla porównania w Polsce zanotowano również wzrost współczynnika aktywności zawodowej (z 55,1% do 59,2%), wskaźnika zatrudnienia (z 48,5% do 56,8%) i spadek stopy bezrobocia (z 12,0% do 4,1%).

We wszystkich powiatach współczynnik aktywności zawodowej przekroczył 50%, co oznacza, że częściej niż co druga osoba w wieku 15 lat i więcej pracowała lub poszukiwała pracy. W „najlepszej” sytuacji, z punktu widzenia aktywności zawodowej ludności, był powiat piaseczyński ze współczynnikiem 66,4%, a w dalszej kolejności powiat wołomiński i m.st. Warszawa na zbliżonym poziomie. W „najgorszej” sytuacji znalazły się powiaty przysuski, szydłowiecki i lipski z najniższymi współczynnikami ok. 55%. Powiat grójecki i warszawski zachodni charakteryzował najniższy odsetek bezrobotnych (odpowiednio 1,2% i 1,5%), natomiast najwyższy wystąpił w powiecie szydłowieckim (6,5%) oraz radomskim (4,4%). Biernych zawodowo najmniej było wśród mieszkańców powiatu piaseczyńskiego (33,6%) oraz wołomińskiego (33,7%), a najwięcej – przysuskiego (45,5%) i szydłowieckiego (44,9%).

Mapa 1. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w 2021 r.
Map 1. Economic activity of population aged 15 years and more in 2021

Współczynnik aktywności zawodowej był zdecydowanie wyższy wśród mężczyzn niż wśród kobiet (69,0% wobec 56,9%) i nieco wyższy wśród mieszkańców miast niż wsi (63,3% wobec 61,1%). W kraju wskaźnik ten kształtował się podobnie i był wyższy wśród mężczyzn niż kobiet (66,5% wobec 52,6%) oraz niższy wśród mieszkańców miast niż wsi (58,8% wobec 59,9%).

Współczynnik aktywności zawodowej mężczyzn był wyższy w miastach niż na wsi (odpowiednio 69,5% wobec 68,1%). Podobnie wskaźnik ten dla kobiet był wyższy w miastach niż na wsi (58,1% wobec 54,4%), jednak na poziomie o kilkanaście p. proc. niższym niż w przypadku mężczyzn.

Współczynnik aktywności zawodowej w 2021 r. w porównaniu do danych ze spisu z roku 2011 wzrósł wśród kobiet w miastach o 6,4 p. proc., na wsi o 6,0 p. proc., natomiast wśród mężczyzn (odpowiednio o 5,1 p. proc. i 4,0 p. proc.).

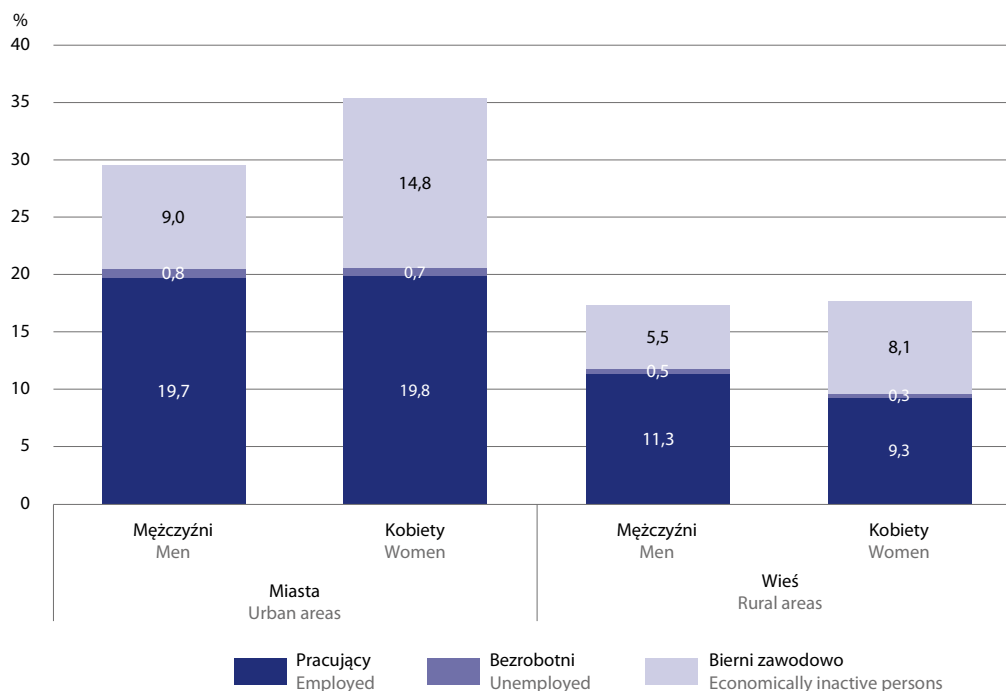
Tablica 2. Współczynnik aktywności zawodowej według płci i miejsca zamieszkania
Table 2. Activity rate by sex and place of residence

Miejsce zamieszkania Place of residence	Ogółem Total		Mężczyźni Men		Kobiety Women	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w % in %					
Miasta Urban areas	57,5	63,3	64,4	69,5	51,7	58,1
Wieś Rural areas	56,2	61,1	64,1	48,4	48,4	54,4

Analiza struktury aktywności ekonomicznej mieszkańców miast i wsi według płci dla województwa mazowieckiego pokazała, że w 2021 r. największy udział aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie ludności był wśród kobiet w miastach (19,8%). Wśród osób o określonym statusie aktywności ekonomicznej w województwie w 2021 r. większy udział biernych zawodowo był wśród kobiet niż mężczyzn (22,9% wobec 14,5%), a także mieszkańców miast niż wsi (23,8% wobec 13,6%).

Wykres 3. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania i płci w 2021 r.

Chart 3. Structure of economic activity of population aged 15 years and more by place of residence and sex in 2021

Współczynnik aktywności zawodowej dla obu płci zwiększył się prawie we wszystkich grupach wieku między rokiem 2011 a 2021 (spadek zanotowano tylko w grupie wieku 15–24 wśród mężczyzn). Wskaźnik ten był wyraźnie wyższy wśród mężczyzn niż kobiet. Aktywność zawodowa kobiet wzrosła w tym okresie silniej niż w przypadku mężczyzn (za wyjątkiem grupy 65 lat i więcej).

W 2021 r. najmniejsze różnice współczynnika aktywności zawodowej między kobietami a mężczyznami wystąpiły w grupach wieku 45–54 (o 1,6 p. proc.) i 35–44 lata (o 4,2 p. proc.). Natomiast największy wzrost wartości analizowanego wskaźnika, w okresie 10 lat, wystąpił wśród kobiet i mężczyzn w wieku 55–64 lata (odpowiednio o ponad 19 p. proc. i o blisko 18 p. proc.), co może wskazywać na rosnącą aktywność zawodową osób w wieku przedemerytalnym. Utrzymała się ponad dwuipółkrotnie wyższa aktywność zawodowa mężczyzn niż kobiet w wieku 65 lat i więcej.

Tablica 3. Współczynnik aktywności zawodowej według grup wieku i płci
Table 3. Activity rate by age groups and sex

Wyszczególnienie Specification		Wiek (w latach) Age (in years)					
		15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65 i więcej and more
		w % in %					
Mężczyźni Men	2011	40,0	89,4	89,8	82,8	57,9	9,5
	2021	39,3	92,9	93,1	89,6	75,4	16,6
Kobiety Women	2011	33,1	79,5	83,9	79,1	34,6	3,7
	2021	34,6	87,5	88,9	88,0	53,8	7,8

Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania współczynnik aktywności zawodowej wzrósł prawie we wszystkich grupach wieku między 2011 a 2021 rokiem (niewielki spadek nastąpił tylko w grupie wieku 15–24 lata wśród mieszkańców wsi). Największy wzrost wskaźnika zaobserwowano w grupie wieku 55–64 lata i był on wyższy wśród mieszkańców wsi (o 19,6 p. proc.) niż wśród mieszkańców miast (18,5 p. proc.). Jednakże analizując dynamikę zmian można zauważyć, że przyrost względny wartości współczynnika był największy wśród mieszkańców miast w grupie wieku 65 lat i więcej – dwukrotny. Mniejszy wzrost w tej grupie wieku w okresie dekady nastąpił wśród mieszkańców wsi. Dane te wskazują na tendencję do zwiększania aktywności zawodowej w okresie przedemerytalnym, zarówno na wsi jak i w miastach oraz przedłużania aktywności zawodowej po osiągnięciu wieku emerytalnego w miastach. W najmłodszej grupie wieku (15–24 lata) aktywność zawodowa mieszkańców wsi była wyższa zarówno w 2011, jak i 2021 r., niż mieszkańców miast.

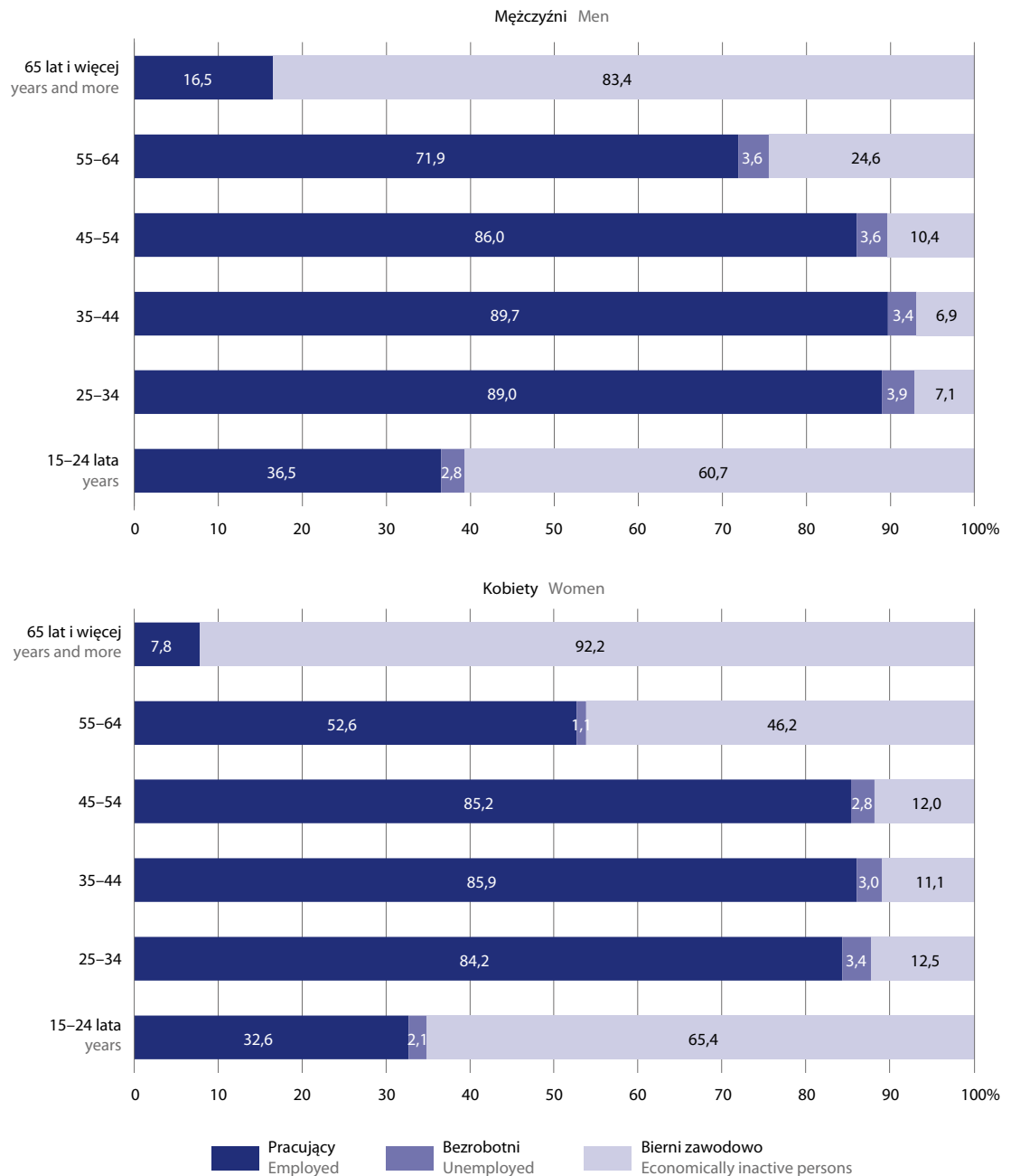
Tablica 4. Współczynnik aktywności zawodowej według grup wieku i miejsca zamieszkania
Table 4. Activity rate by age groups and place of residence

Wyszczególnienie Specification		Wiek (w latach) Age (in years)					
		15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65 i więcej and more
		w % in %					
Miasta Urban areas	2011	35,3	85,6	87,0	80,8	47,2	6,4
	2021	36,1	91,3	91,7	89,2	65,7	12,7
Wieś Rural areas	2011	38,4	82,2	86,6	81,1	41,3	4,9
	2021	38,3	87,9	89,6	88,0	60,9	7,9

W 2021 r. odsetek pracujących mężczyzn był wyższy niż kobiet we wszystkich grupach wieku. Największa różnica wystąpiła w grupie wieku 55–64 lata i wyniosła 19,3 p. proc. Spośród wszystkich osób z określonym statusem aktywności ekonomicznej największy odsetek pracujących mężczyzn i kobiet był w wieku 35–44 lata.

Udział osób bezrobotnych we wszystkich kategoriach wieku zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn nie przekroczył 4,0%; najwyższy był w grupie wieku 25–34 lata. W grupie wieku 55–64 lata udział bezrobotnych mężczyzn był ponad trzykrotnie większy niż kobiet.

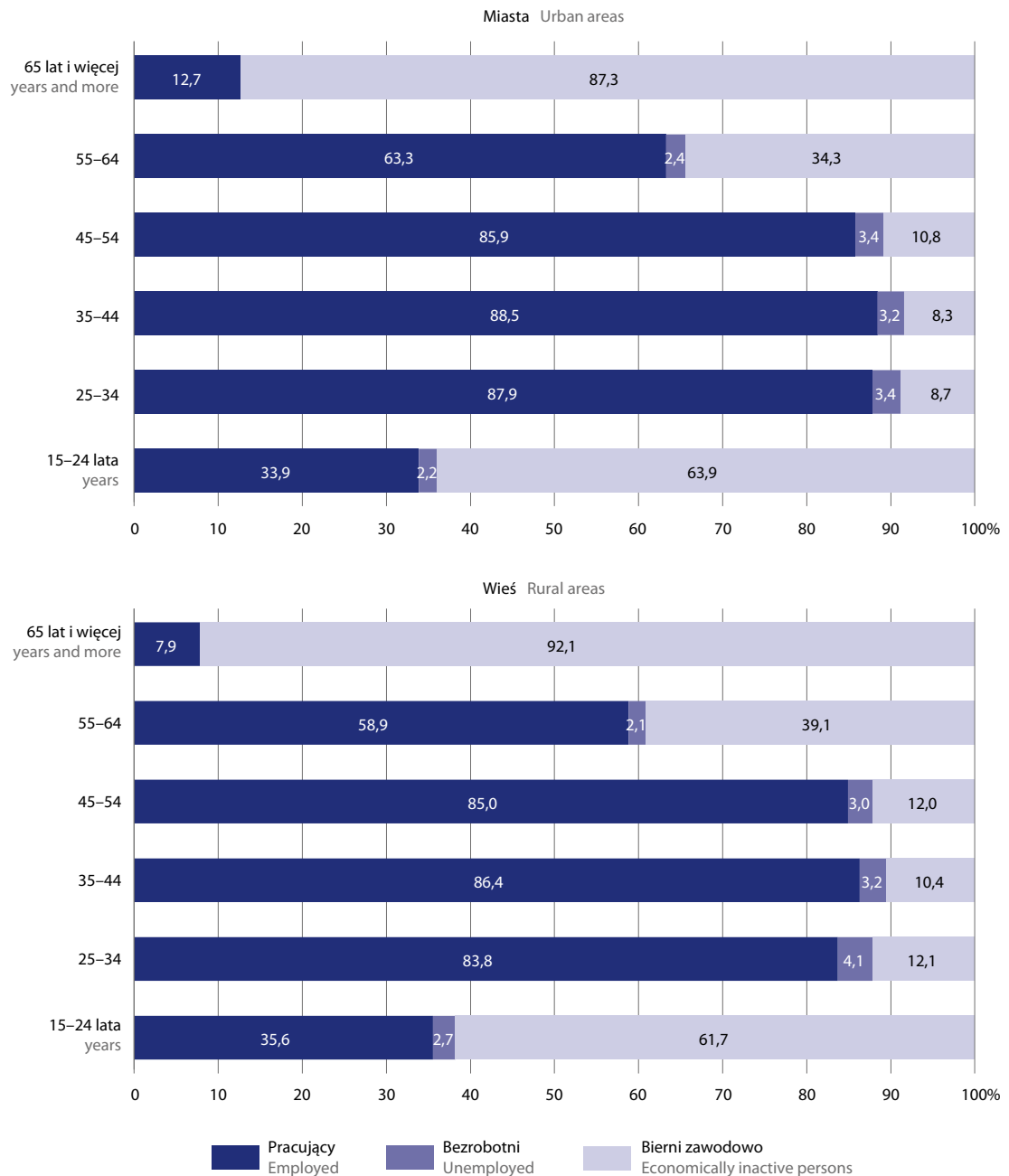
Wykres 4. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i grup wieku w 2021 r.
 Chart 4. Structure of economic activity of population aged 15 years and more by sex and age groups in 2021

W 2021 r. odsetek pracujących był nieco wyższy w miastach niż na wsi w pięciu z sześciu analizowanych grup wieku. Największe różnice na poziomie ok. 4–5 p. proc. wystąpiły w grupach wieku 25–34, 55–64 oraz 65 lat i więcej. Wyjątek stanowi najmłodsza grupa wieku 15–24 lata, gdzie odsetek osób pracujących w miastach był niższy niż na wsi o prawie 2 p. proc. Odwrotna sytuacja miała miejsce w przypadku osób biernych zawodowo. Na obszarach wiejskich, z wyłączeniem grupy wieku 15–24 lata, w 2021 r. wystąpił nieznacznie wyższy odsetek biernych zawodowo niż w miastach, największa różnica, o blisko 5 p. proc. wystąpiła w grupie osób w wieku 55–64 oraz 65 lat i więcej.

Wykres 5. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania i grup wieku w 2021 r.

Chart 5. Structure of economic activity of population aged 15 years and more by place of residence and age groups in 2021

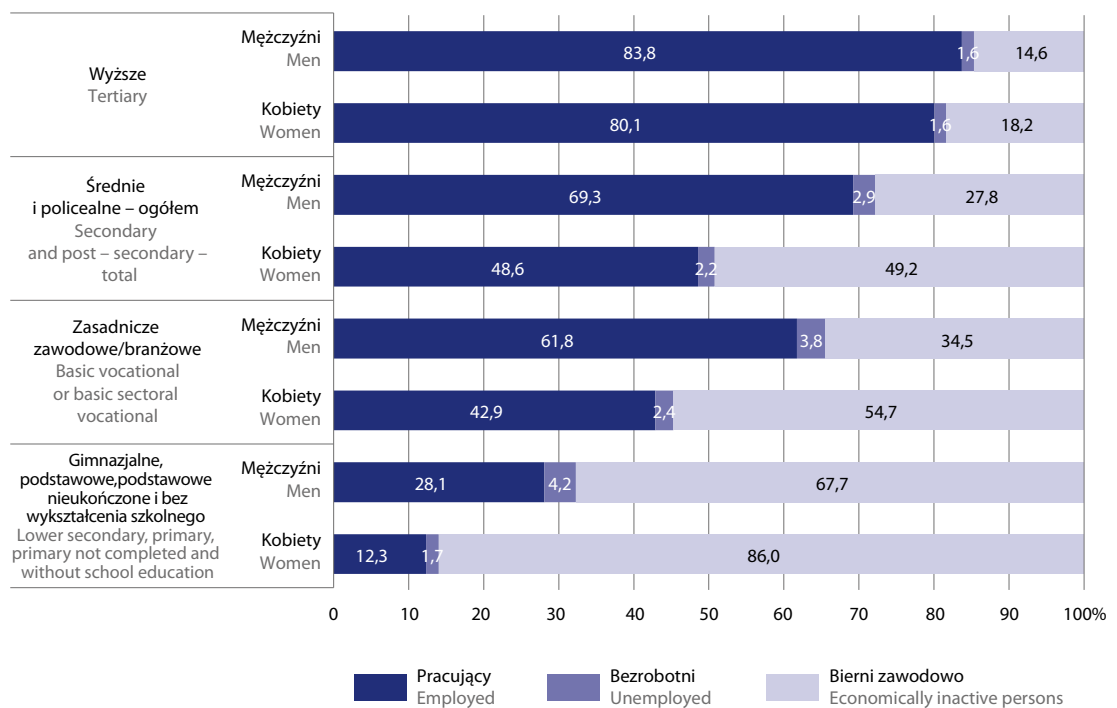
1.3. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia

1.3. Economic activity of population by place of residence, sex and level of education

Wyniki spisu pokazały, że w województwie wraz z poziomem wykształcenia, zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet, rośnie udział osób pracujących, a obniża się udział biernych zawodowo. Także udział osób bezrobotnych jest coraz niższy (z wyjątkiem grupy kobiet o najniższym poziomie wykształcenia, dla których stopa bezrobocia jest relatywnie niska). Podobna tendencja wystąpiła w kraju.

Wykres 6. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci w 2021 r.

Chart 6. Structure of economic activity of population aged 15 years and more by level of education and sex in 2021

W 2021 r. współczynnik aktywności zawodowej zwiększył się w porównaniu z 2011 r. prawie na wszystkich poziomach wykształcenia niezależnie od płci. Wskaźnik ten zmniejszył się jedynie wśród mężczyzn i kobiet z wykształceniem zawodowym/branżowym (odpowiednio o 6,7 p. proc. i 10,0 p. proc.) oraz wśród kobiet z wykształceniem średnim i policealnym (o 1,0 p. proc.).

Zauważalne jest duże zróżnicowanie między mężczyznami a kobietami w poziomie aktywności zawodowej na wszystkich poziomach wykształcenia, różnice te w okresie dekady jeszcze zwiększyły się. Największe różnice wystąpiły w grupie osób z wykształceniem średnim i policealnym (w 2011 r. – 18,5 p. proc., a w 2021 r. – 21,4 p. proc.). Najmniejsze różnice wystąpiły w grupie z wykształceniem wyższym (w 2011 – 2,8 p. proc., a w 2021 – 3,6 p. proc.). Mężczyzn charakteryzował wyższy współczynnik aktywności zawodowej niż kobiety na każdym poziomie wykształcenia zarówno w 2011, jak i w 2021 r.

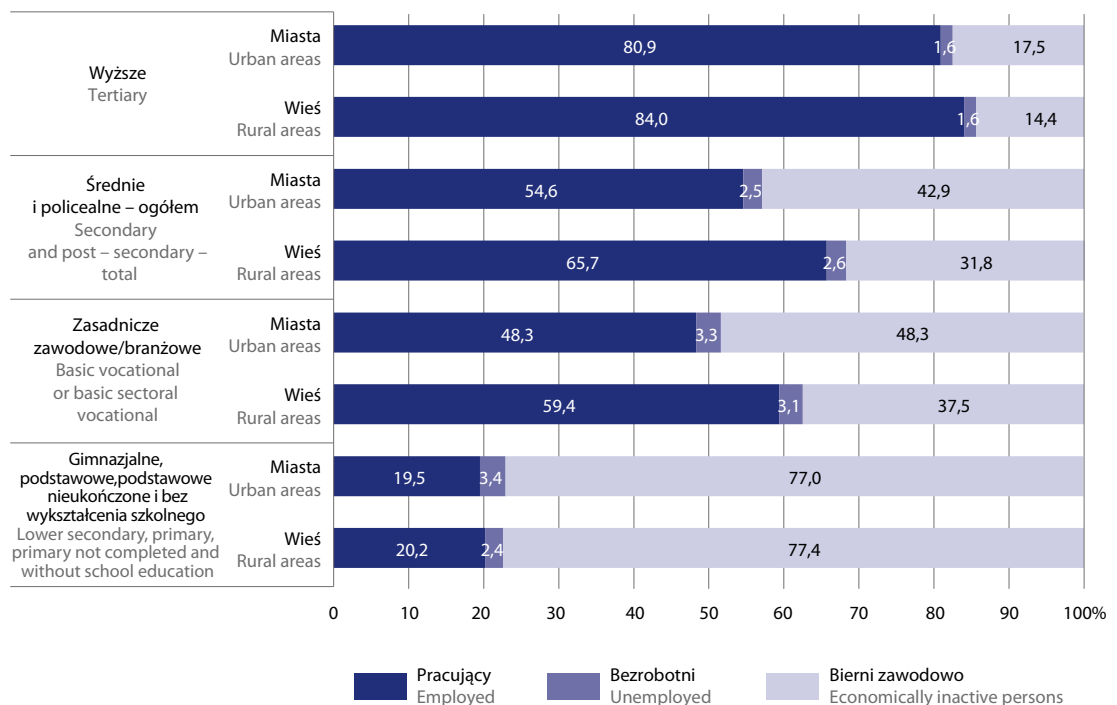
Tablica 5. Współczynnik aktywności zawodowej według płci i poziomu wykształcenia
Table 5. Activity rate by sex and level of education

Wykształcenie Education	Mężczyźni Men		Kobiety Women	
	2011	2021	2011	2021
	w % in %			
Wyższe Tertiary	79,9	85,4	77,1	81,8
Średnie i policealne – ogółem Secondary and post-secondary – total	70,3	72,2	51,8	50,8
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	72,2	65,5	55,3	45,3
Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	29,7	32,3	12,9	14,0

Według wyników spisu im wyższy poziom wykształcenia, tym wyższy odsetek pracujących i niższy odsetek biernych zawodowo zarówno w miastach jak i na wsi. Różnice w aktywności ekonomicznej między zamieszkującymi obszary miejskie i wiejskie widoczne są dla każdego z poziomów wykształcenia. W 2021 r. wyższy był odsetek pracujących na wsi niż w miastach, a niższy biernych zawodowo. W miastach odnotowano wyższy udział osób bezrobotnych niż na wsi wśród osób mających wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe oraz gimnazjalne i niższe. Odsetek bezrobotnych z wykształceniem wyższym oraz średnim i policealnym zarówno wśród mieszkańców miast, jak i wsi był relatywnie niewielki.

Wykres 7. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 7. Structure of economic activity of population aged 15 years and more by level of education and place of residence in 2021

Wraz ze wzrostem wykształcenia wzrósł poziom aktywności zawodowej mieszkańców miast i wsi (na wsi był wyższy niż w miastach). Różnice szczególnie duże (na poziomie ok. 11 p. proc.) wystąpiły wśród osób z wykształceniem średnim i policealnym oraz zasadniczym zawodowym/branżowym.

W okresie od 2011 do 2021 r. w miastach nastąpił istotny wzrost aktywności zawodowej w grupie osób z wykształceniem wyższym oraz gimnazjalnym i niższym, natomiast na wsi jedynie w grupie osób z wykształceniem wyższym, dla pozostałych poziomów wykształcenia na wsi nastąpił spadek aktywności zawodowej. Różnica w aktywności zawodowej między mieszkańcami miast i wsi na wszystkich poziomach wykształcenia w okresie dekady zmniejszyła się.

Tablica 6. Współczynnik aktywności zawodowej według miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia
Table 6. Activity rate by place of residence and level of education

Wykształcenie Education	Miasta Urban areas		Wieś Rural areas	
	2011	2021	2011	2021
	w % in %			
Wyższe Tertiary	77,3	82,5	82,7	85,6
Średnie i policealne – ogółem Secondary and post-secondary – total	56,3	57,1	69,6	68,2
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	58,4	51,7	72,8	62,5
Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	17,7	23,0	23,1	22,6

1.4. Aktywność ekonomiczna ludności według grup wieku i poziomu wykształcenia

1.4. Economic activity of population by age groups and level of education

Na podstawie spisu z 2021 roku można stwierdzić, że dla wszystkich grup wieku od 25 roku życia poziom aktywności zawodowej powiązany jest z poziomem wykształcenia. Im wyższy poziom wykształcenia tym wyższy poziom aktywności zawodowej. W grupie wieku 15–24 lata najwyższą aktywność zawodową miały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym, a najniższą, tak jak w pozostałych grupach wieku, osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Najwyższa wartość współczynnika aktywności zawodowej wystąpiła wśród osób z wykształceniem wyższym w grupach wieku 35–44 lata (94,9%) oraz 25–34 lata (94,5%), a najniższa wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym w grupie wieku 65 lat i więcej (3,4%). Ponadto w grupie wieku 15–24 lata dla osób z najniższym poziomem wykształcenia wartość współczynnika aktywności była znacznie niższa niż w pozostałych grupach wieku z przedziału 25–64 lata, co można wytłumaczyć kontynuowaniem nauki w najmłodszej grupie wieku przez znaczną część osób.

Tablica 7. Współczynnik aktywności zawodowej według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.
 Table 7. Activity rate by age groups and level of education in 2021

Wykształcenie Education	Wiek (w latach) Age (in years)					
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65 i więcej and more
	w % in %					
Wyższe Tertiary	71,5	94,5	94,9	94,2	78,2	22,6
Średnie i policealne – ogółem Secondary and post -secondary – total	50,1	87,4	88,8	87,9	62,3	11,5
Zasadnicze zawodowe/ branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	76,5	83,4	86,1	85,8	60,2	9,3
Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	10,1	69,7	71,6	72,4	46,1	3,4

2. Pracujący

2. Employed persons

2.1. Pracujący według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku

2.1. Employed persons by place of residence, sex and age groups

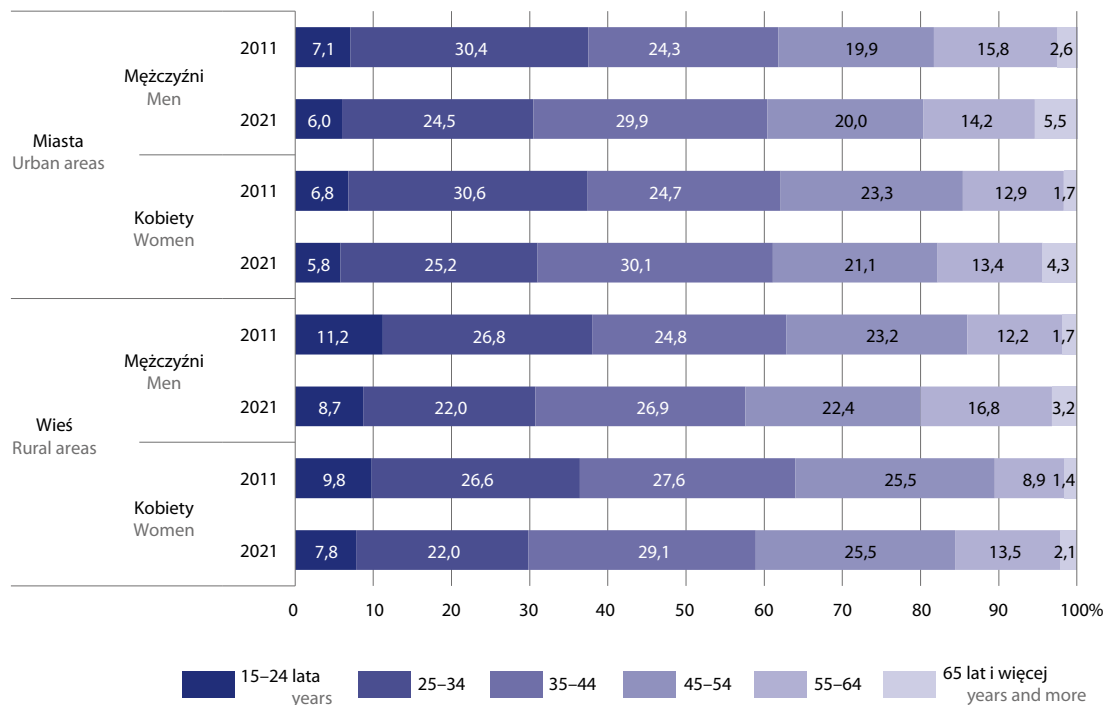
Według wyników spisu 2021 w województwie mazowieckim liczba pracujących wyniosła 2668,7 tys. osób i stanowiła 15,5% (tj. najwięcej) ogółu pracujących w kraju.

Wśród pracujących przeważali mężczyźni (51,5%). Prawie 2/3 populacji pracujących mieszkało w miastach. Podobnie było w kraju, gdzie większość stanowili pracujący mężczyźni (53,3%), a prawie 60% pracujących mieszkało w miastach.

Pracujących w województwie w 2021 r. było o 444,2 tys., tj. o 1/5 więcej niż w 2011 r. W okresie dekady liczba pracujących wzrosła wśród mężczyzn o 198,4 tys., a kobiet o 245,8 tys. (odpowiednio o 16,9% i 23,5%). W miastach przybyło 303,0 tys. pracujących, a na wsi 141,2 tys. (odpowiednio o 20,9% i o 18,2%). Pomimo wzrostu liczby pracujących, struktura według miejsca zamieszkania i płci między rokiem 2011 a 2021 nie zmieniła się znacząco.

W strukturze pracujących według grup wieku w roku 2021 w porównaniu do roku 2011 odnotowano największy spadek udziału pracujących w grupie wieku 25–34 lata dla obu płci, zarówno w miastach, jak i na wsi. Spadek ten wynosił od 4,6 p. proc. wśród kobiet mieszkających na wsi do 5,9 p. proc. wśród mężczyzn mieszkających w miastach. Największy wzrost udziału pracujących w analogicznym okresie wystąpił w grupie 35–44 lata wśród mężczyzn mieszkających w miastach (o 5,6 p. proc.).

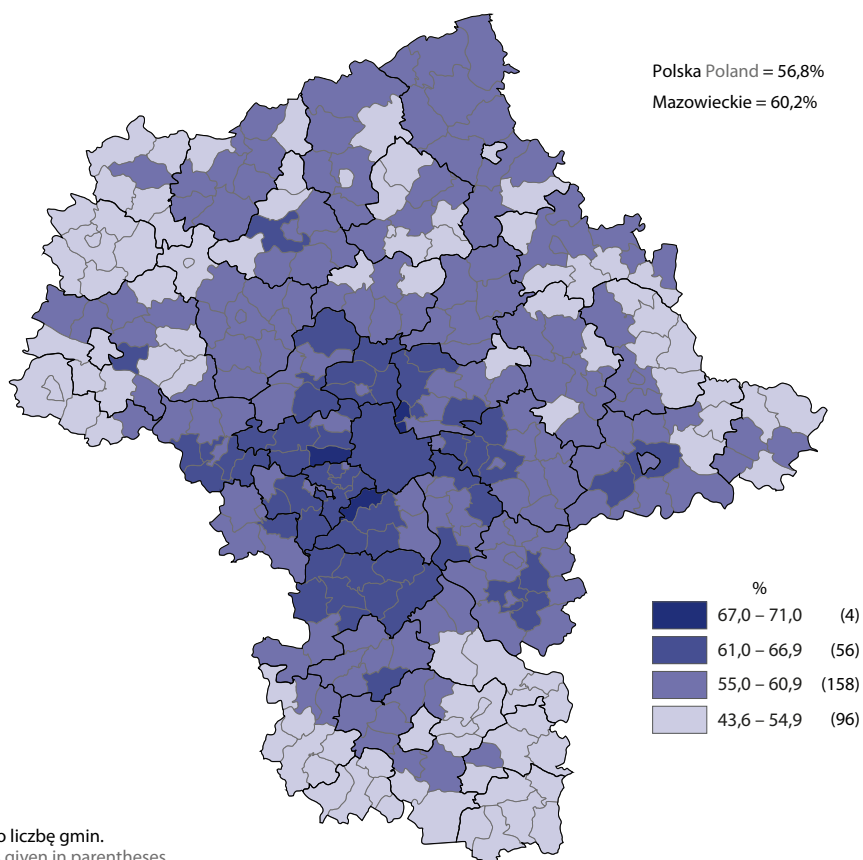
Wykres 8. Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według grup wieku, miejsca zamieszkania i płci
Chart 8. Structure of employed persons aged 15 years and more by age groups, place of residence and sex

Wskaźnik zatrudnienia jest to udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Istotnym miernikiem określającym poziom zaangażowania zawodowego ludności jest wskaźnik zatrudnienia, mówiący o udziale osób pracujących w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej. W 2021 r. wskaźnik zatrudnienia w województwie mazowieckim wyniósł 60,2% i był o 3,4 p. proc. wyższy niż w kraju. Najwyższą wartość tego wskaźnika zanotowano w gminie miejskiej Ząbki (71,0%), gminie wiejskiej Lesznowola (70,2%) oraz gminie miejskiej Marki (68,5%), najniższą w gminach wiejskich Chlewiska i Borkowice (odpowiednio 43,6% i 46,2%) oraz gminie miejskiej Pionki (46,7%).

Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia w 2021 r.
Map 2. Employment rate in 2021

Między rokiem 2011 a 2021 odnotowano wzrost wartości wskaźnika zatrudnienia zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet oraz wśród mieszkańców miast i wsi, w przedziale od 8,4 p. proc. do 9,0 p. proc.

Wskaźnik zatrudnienia we wszystkich badanych grupach wieku według miejsca zamieszkania i płci wzrósł w 2021 r. w porównaniu do 2011 r. Wzrost wskaźnika był większy w miastach niż na wsi oraz wśród kobiet niż mężczyzn. Największy wzrost wystąpił w grupie wieku 55–64 lata.

Tablica 8. Wskaźnik zatrudnienia według grup wieku, miejsca zamieszkania i płci
 Table 8. Employment rate by age groups, place of residence and sex

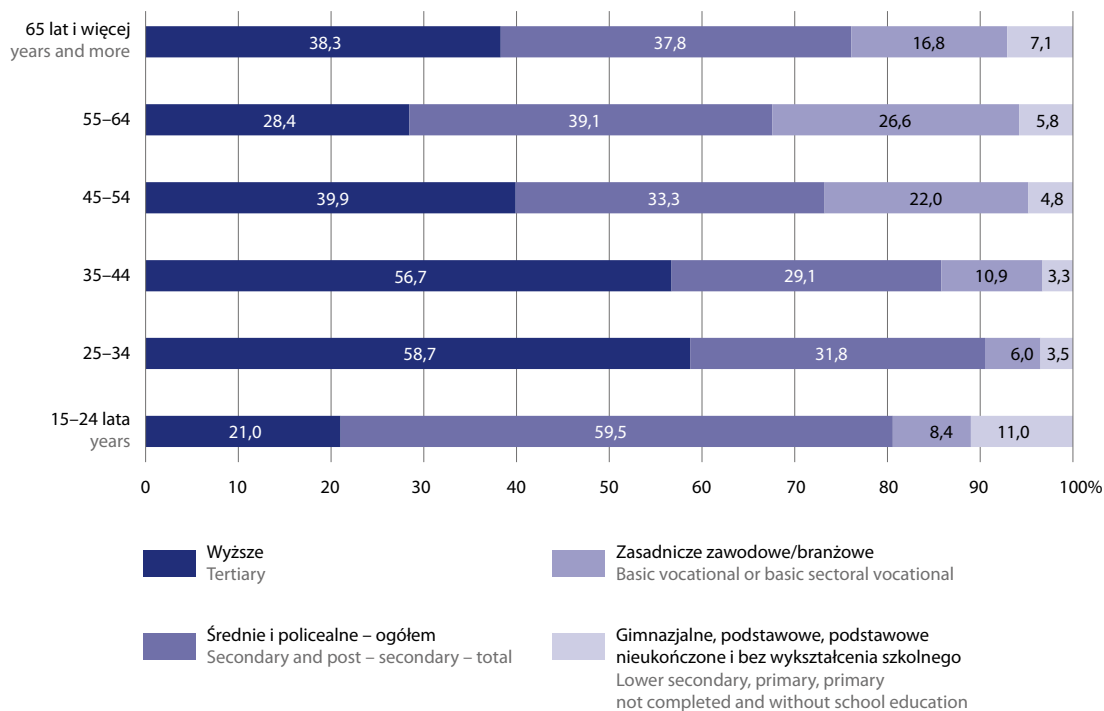
Miejsce zamieszkania Place of residence	Płeć Sex	Rok Years	Wiek (w latach) Age (in years)					65 i więcej and more
			15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Miasta Urban areas	Mężczyźni Men	2011	27,9	80,9	83,0	73,9	54,1	10,2
		2021	34,4	89,5	90,1	86,1	73,0	18,7
	Kobiety Women	2011	26,4	75,1	78,2	72,7	34,1	3,9
		2021	33,3	86,4	86,9	85,6	55,6	9,1
Wieś Rural areas	Mężczyźni Men	2011	34,7	80,4	83,2	76,5	49,1	7,7
		2021	39,4	88,0	89,0	85,7	70,2	12,4
	Kobiety Women	2011	24,9	66,7	77,3	73,0	27,7	3,1
		2021	31,5	79,2	83,6	84,3	47,3	4,7

2.2. Pracujący według grup wieku i poziomu wykształcenia

2.2. Employed persons by age groups and level of education

Wśród pracujących w 2021 r. w wieku od 25 do 44 lat największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym. W tym przedziale wieku, takie wykształcenie posiadał więcej niż co drugi pracujący. W grupach wieku 45–54 oraz 65 lat i więcej wykształcenie wyższe posiadał więcej niż co trzeci pracujący. W 2021 r. wśród pracujących udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym rósł wraz z wiekiem począwszy od grupy wieku 25–34 lata aż do grupy 55–64 lata. Podobna tendencja wystąpiła wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Grupa wieku 15–24 lata jest specyficzną grupą, gdyż pozostaje w dużej części jeszcze w systemie edukacji, dlatego też przeważającą jej część wśród pracujących stanowią osoby z wykształceniem średnim i policealnym. Warto zwrócić uwagę, że w okresie 10 lat pomiędzy spisami struktura pracujących według wykształcenia zmieniła się, co w dużym stopniu jest wynikiem zwiększenia udziału osób z wyższym wykształceniem w populacji osób w wieku 15 lat i więcej.

Wykres 9. Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.
 Chart 9. Structure of employed persons aged 15 years and more by age groups and level of education in 2021

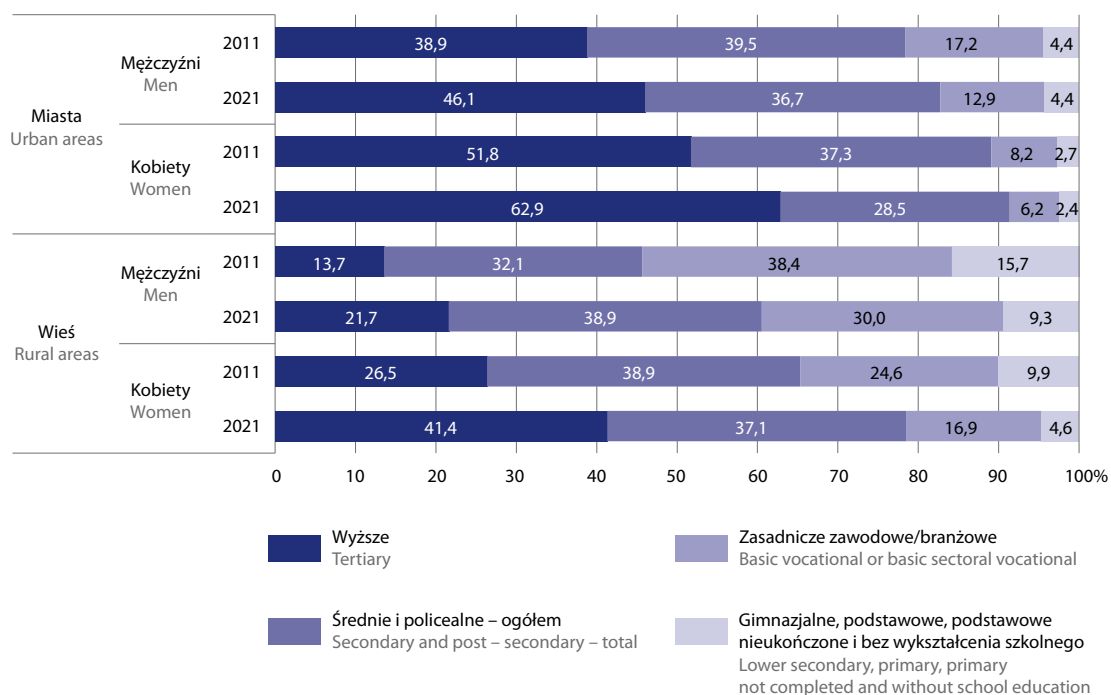

Na podstawie analizy wyników spisu z 2021 r. można zauważyć, że niezależnie od miejsca zamieszkania wśród pracujących kobiet znacznie większy jest udział posiadających wyższe wykształcenie (o 16,8 p. proc. w miastach, a o 19,7 p. proc. na wsi) niż wśród mężczyzn oraz mniejszy udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (o 6,7 p. proc. w miastach i o 13,1 p. proc. na wsi).

Zarówno w miastach, jak i na wsi między rokiem 2011 a 2021 w populacji pracujących nastąpił wzrost udziału mężczyzn i kobiet z wyższym wykształceniem. Największy wzrost o 14,9 p. proc. odnotowano w grupie kobiet mieszkających na wsi. W analizowanym okresie znaczny wzrost udziału pracujących nastąpił jeszcze wśród mężczyzn z wykształceniem średnim i policealnym na wsi (o 6,8 p. proc.). W pozostałych analizowanych grupach nastąpił spadek udziału w strukturze pracujących.

Wykres 10. Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania i płci

Chart 10. Structure of employed persons aged 15 years and more by level of education, place of residence and sex

2.3. Pracujący według statusu zatrudnienia

2.3. Employed persons by employment status

Charakter wykonywania pracy zarobkowej określa status zatrudnienia, w ramach którego wyróżnia się trzy główne grupy: pracownik najemny, pracujący na własny rachunek oraz pracujący w innym charakterze. Według wyników spisu z 2021 r. ustalono status zatrudnienia dla 2666,8 tys. pracujących, a dla 2,0 tys. osób nie określono charakteru wykonywanej pracy. W spisie z 2011 r. zbiorowość pracujących z ustalonym statusem zatrudnienia liczyła 2218,7 tys., bez ustalonej formy wykonywanej pracy zawodowej – 5,9 tys. osób.

Spośród pracujących w 2021 r. najliczniejszą grupę stanowili pracownicy najemni (78,9%). Drugą co do wielkości udziału w strukturze grupą byli pracujący na własny rachunek niezatrudniający pracowników (14,5%). Udział pracodawców (pracujących na własny rachunek, którzy zatrudniają pracowników) wyniósł w 2021 r. – 4,5%, a pracujących w innym charakterze 2,1%. Odsetek pracujących, których nie można było sklasyfikować do żadnej z powyższych grup, był na niskim poziomie i wyniósł 0,1%. W porównaniu z 2011 r. w województwie najwięcej procentowo wzrosła liczba pracodawców (o 36,2%). W mniejszym stopniu zwiększyła się liczba pracujących w innym charakterze o 23,6% oraz pracowników najemnych o 23,4%. W okresie dziesięciu lat między spisami najmniej wzrosła liczba pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników, tj. o 1,9%.

Tablica 9. Pracujący według statusu zatrudnienia, płci i miejsca zamieszkania
 Table 9. Employed persons by employment status, sex and place of residence

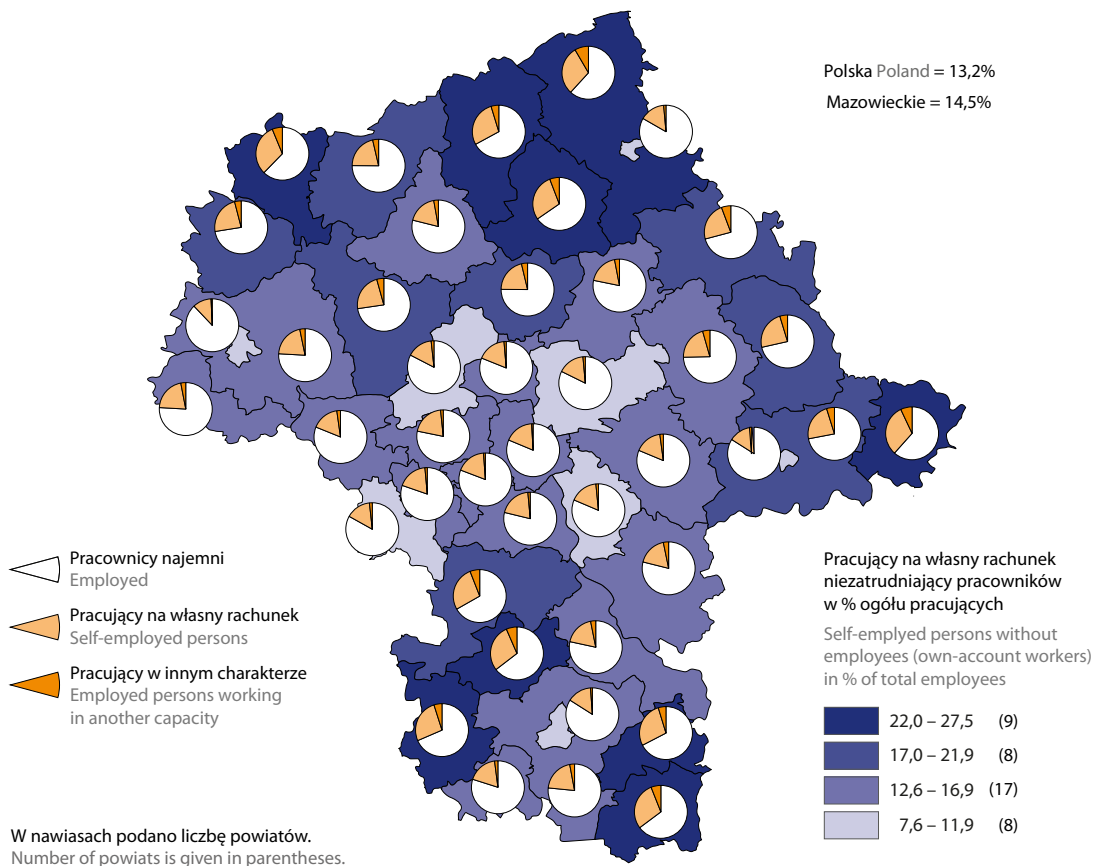
Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total		Pracownicy najemni Employees	Pracujący na własny rachunek Self-employed persons		Pracujący w innym charakterze ¹ Employed persons working in another capacity ¹	Nieustalony status zatrudnienia Unknown employment status
		w tys. in thousands	w % in %		zatrudniający pracowników with employees (employers)	niezatrudnia- jący pracowników without employees (own-account workers)		
Ogółem Total	2011	2224,5	100,0	76,7	3,9	17,1	2,0	0,3
	2021	2668,7	100,0	78,9	4,5	14,5	2,1	0,1
Płeć Sex								
Mężczyźni Men	2011	1177,2	100,0	72,6	5,0	20,5	1,7	0,2
	2021	1375,6	100,0	74,7	5,7	18,1	1,5	0,1
Kobiety Women	2011	1047,4	100,0	81,4	2,7	13,2	2,4	0,3
	2021	1293,1	100,0	83,4	3,2	10,6	2,7	0,1
Miejsce zamieszkania Place of residence								
Miasta Urban areas	2011	1449,4	100,0	84,0	4,5	10,6	0,6	0,3
	2021	1752,4	100,0	82,3	4,3	12,3	1,0	0,1
Wieś Rural areas	2011	775,1	100,0	63,1	2,9	29,2	4,7	0,1
	2021	916,3	100,0	72,4	4,7	18,7	4,1	0,1

¹ W 2011 r. – pomagający członkowie rodzin.

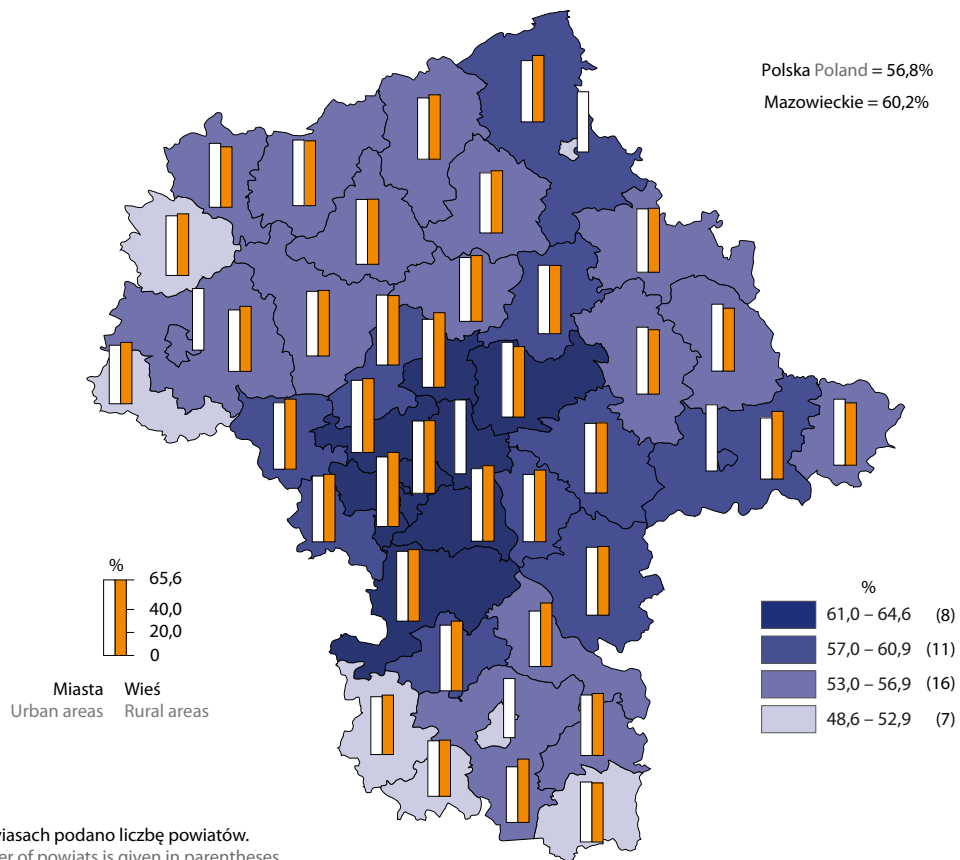
¹ In 2011 – contributing family workers.

Zarówno w 2021 r., jak i w 2011 wyższy udział pracowników najemnych oraz pracujących w innym charakterze był w grupie kobiet niż mężczyzn. Odwrotna zależność wystąpiła w grupie pracujących na własny rachunek. Mężczyźni częściej niż kobiety prowadzili własną działalność gospodarczą, i to zarówno jako pracujący w charakterze pracodawcy, jak i niezatrudniający pracowników. W grupie mieszkańców miast większy udział mieli pracownicy najemni niż w grupie mieszkańców wsi. Z kolei na wsi wyższy był udział pracujących na własny rachunek niezatrudniający pracowników oraz pracujących w innym charakterze. W przypadku pracodawców to udział tej grupy w 2021 r. był wyższy na wsi niż w miastach. W 2011 r. sytuacja kształtowała się odwrotnie (odnotowano wyższy udział w miastach niż na wsi).

Mapa 3. Pracujący według statusu zatrudnienia w 2021 r.
 Map 3. Employed persons by employment status in 2021

Mapa 4. Wskaźnik zatrudnienia według miejsca zamieszkania w 2021 r.
 Map 4. Employment rate by place of residence in 2021

3. Bezrobotni

3. Unemployed persons

3.1. Bezrobotni według płci, miejsca zamieszkania i grup wieku

3.1. Unemployed persons by sex, place of residence and age groups

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, w ostatnim tygodniu marca 2021 r. liczba bezrobotnych wyniosła 103,9 tys. osób (tj. 14,0% tej populacji w kraju). Większość bezrobotnych stanowili mężczyźni – 59,2 tys., tj. 57,0%, natomiast bezrobotnych kobiet było – 44,7 tys., tj. 43,0%. W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 135,6 tys. osób (tj. o 56,6%). Spadek ten jest widoczny zarówno wśród mężczyzn o 75,4 tys. osób, jak i kobiet o 60,2 tys. osób (odpowiednio o 56,0% i o 57,4%).

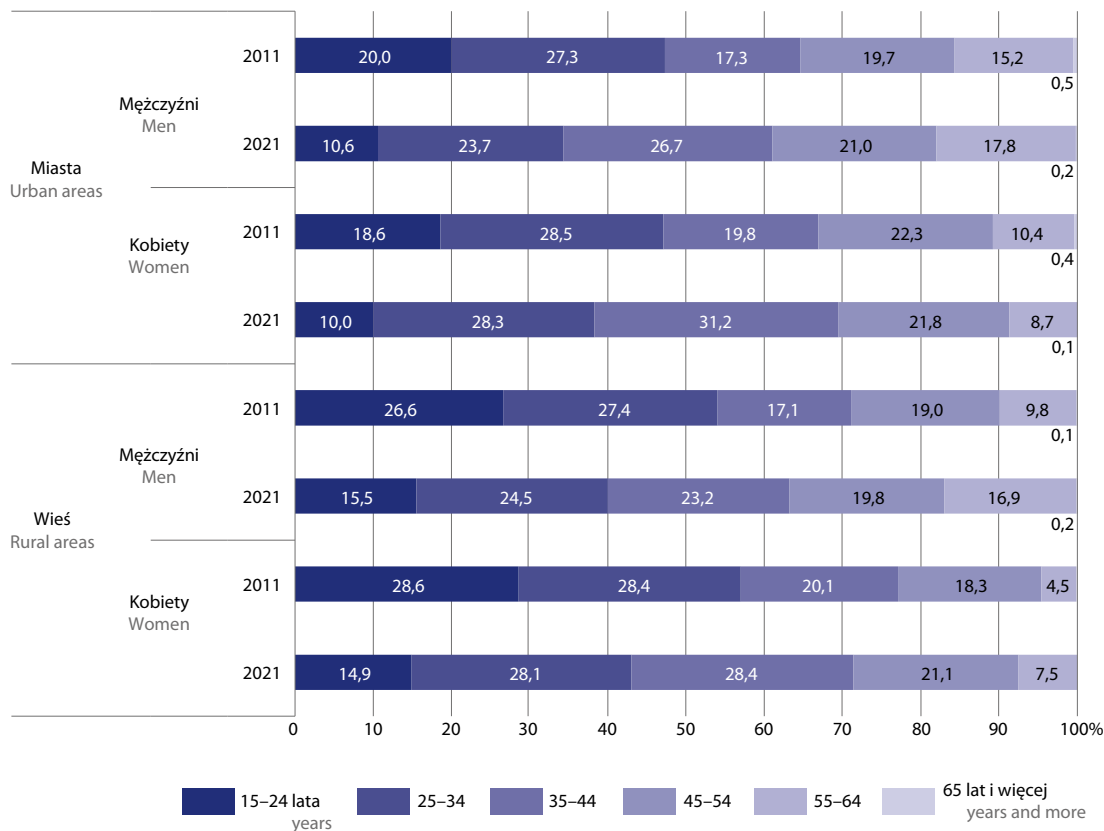
Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, większą część bezrobotnych stanowili mieszkańcy miast (63,6%; 66,1 tys. osób), co jest związane z większą populacją ludności w miastach niż na wsi. Wśród osób w wieku 15 lat i więcej, mieszkańcy miast stanowili – 65,2%, a mieszkańcy wsi – 34,8%.

W stosunku do spisu z 2011 r. spadek liczby bezrobotnych wystąpił wśród mężczyzn zarówno zamieszkujących w miastach, jak i na wsi (odpowiednio o 57,5% i 53,4%) oraz podobnie wśród kobiet w miastach i na wsi (odpowiednio o 57,2% i 57,7%).

Tablica 10. Bezrobotni według płci i miejsca zamieszkania
Table 10. Unemployed persons by sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	razem total	mężczyźni men	kobiety women	razem total	mężczyźni men	kobiety women	razem total	mężczyźni men	kobiety women
W tysiącach In thousands									
2011	239,6	134,6	104,9	155,2	86,6	68,6	84,4	48,1	36,3
2021	103,9	59,2	44,7	66,1	36,8	29,3	37,8	22,4	15,4
2011=100									
2021	43,4	44,0	42,6	42,6	42,5	42,8	44,8	46,6	42,3

Wykres 11. Struktura bezrobotnych według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania
 Chart 11. Structure of unemployed persons by age groups, sex and place of residence

Według wyników spisu wśród bezrobotnych dominowały osoby z dwóch grup wieku 25–34 oraz 35–44 lata – łącznie stanowili oni w 2021 r. ponad połowę zbiorowości bezrobotnych (53,3%). Odsetek bezrobotnych w tych dwóch grupach wieku był relatywnie wyższy dla kobiet (58,4%) niż dla mężczyzn (49,4%). Natomiast wśród bezrobotnych mieszkańców miast, jak i wsi odsetki osób w wieku 25–44 lata były zbliżone i wynosiły odpowiednio 54,4% i 51,2%.

W porównaniu z wynikami spisu 2011 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się we wszystkich grupach wieku niezależnie od miejsca zamieszkania. Największy spadek wśród bezrobotnych odnotowano w grupach wieku: 15–24 lata (o 40,7 tys., tj. o 76,4%) i 25–34 lata (o 39,8 tys., tj. o 59,7%) oraz w miastach w grupie wieku 25–34 lata (o 26,1 tys., tj. o 60,6%).

3.2. Bezrobotni według ekonomicznych grup wieku, płci i miejsca zamieszkania

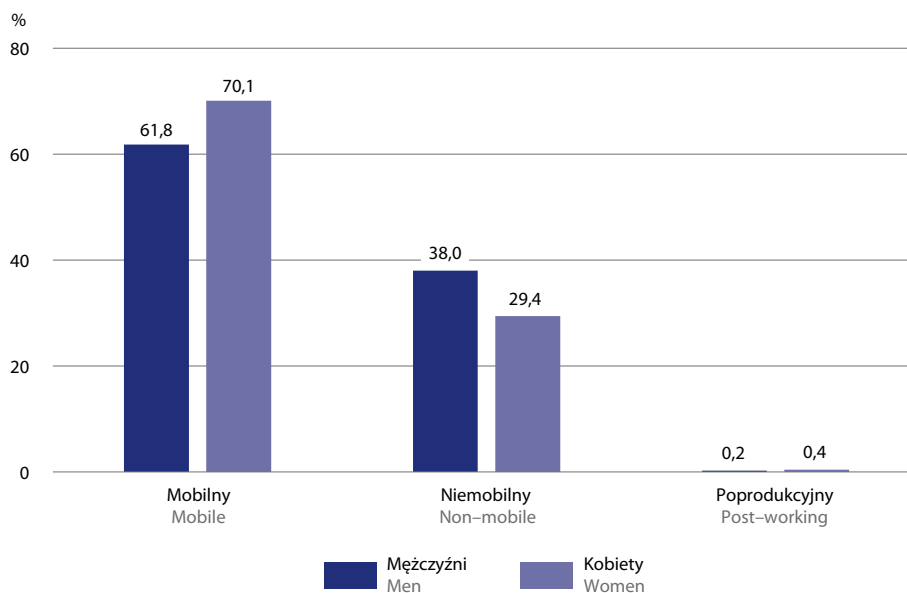
3.2. Unemployed persons by economic age groups, sex and place of residence

W populacji bezrobotnych – bez względu na płeć i miejsce zamieszkania – 99,7% to osoby w wieku produkcyjnym, przy czym 65,4% było w wieku mobilnym, a 34,3% w wieku niemobilnym. Bezrobotni w wieku poprodukcyjnym stanowili najmniejszą grupę wśród ogółu bezrobotnych (0,3%).

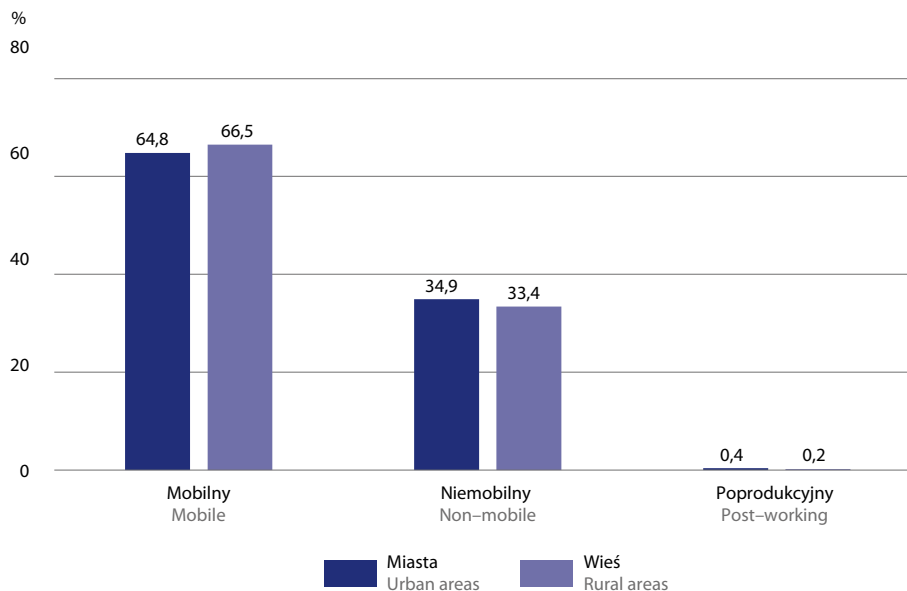
Odsetek bezrobotnych będących w wieku produkcyjnym mobilnym wśród kobiet był o 8,3 p. proc. większy niż wśród mężczyzn, a biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania – był o 1,7 p. proc. wyższy wśród mieszkańców wsi niż miast. Bezrobotnych w wieku produkcyjnym niemobilnym było więcej wśród mężczyzn

niż wśród kobiet (o 8,6 p. proc.) oraz więcej w miastach niż na wsi (o 1,5 p. proc.). Odsetek bezrobotnych w wieku poprodukcyjnym był większy w populacji kobiet niż mężczyzn oraz wśród mieszkańców miast niż wsi (po 0,2 p. proc.).

Wykres 12. Struktura bezrobotnych według ekonomicznych grup wieku i płci w 2021 r.
Chart 12. Structure of unemployed persons by economic age groups and sex in 2021

Wykres 13. Struktura bezrobotnych według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w 2021 r.
Chart 13. Structure of unemployed persons by economic age groups and place of residence in 2021

W odniesieniu do wyników spisu z 2011 r., spadek liczby bezrobotnych wystąpił we wszystkich ekonomicznych grupach wieku zarówno dla mężczyzn, jak i kobiet oraz w miastach i na wsi. Największy spadek wystąpił wśród kobiet w miastach w wieku poprodukcyjnym o 86,9%, zaś najmniejszy wśród mężczyzn w wieku poprodukcyjnym na wsi – o 31,5%. Dla większości grup rozpatrywanych według płci, miejsca zamieszkania i ekonomicznych grup wieku był to spadek liczby bezrobotnych wynoszący ponad 50% w stosunku do roku 2011.

3.3. Stopa bezrobocia według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania

3.3. Unemployment rate by age groups, sex and place of residence

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

Sytuację na rynku pracy najlepiej charakteryzuje stopa bezrobocia, tj. udział bezrobotnych w liczbie aktywnych zawodowo.

W 2021 r. stopa bezrobocia dla województwa wyniosła 3,7%, tj. o 0,4 p. proc. mniej niż przeciętnie w kraju. Natężenie bezrobocia było wyższe wśród mężczyzn (4,1%) niż wśród kobiet (3,3%). Według miejsca zamieszkania wyższa stopa bezrobocia wystąpiła wśród mieszkańców wsi (4,0%) niż mieszkańców miast (3,6%). W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. stopa bezrobocia zmniejszyła się dla całej populacji o 6,0 p. proc., w tym dla mężczyzn o 6,2 p. proc., a dla kobiet o 5,8 p. proc. Podobny zakres spadku stopy bezrobocia wystąpił w miastach (o 6,1 p. proc.) i na wsi (o 5,8 p. proc.).

Według wyników NSP 2021 wartości stopy bezrobocia w poszczególnych grupach wieku są zróżnicowane. Bezrobocie, mimo znaczącego spadku stopy bezrobocia w okresie międzyspisywym, najbardziej dotyka osoby młode, tj. w wieku 15–24 lata, dla tej grupy stopa bezrobocia wyniosła – 6,6% (spadek o 15,9 p. proc.). Różnice między kobietami a mężczyznami i analogicznie – mieszkańcami miast i wsi w tej grupie wieku były na zbliżonym poziomie, a wartości stopy bezrobocia mieściły się w przedziale od 5,9% do 7,1%.

W kolejnych grupach wieku (poza osobami w wieku 65 lat i więcej, dla której stopa bezrobocia wyniosła 0,1%) wartości tego wskaźnika były zbliżone; stopa bezrobocia ogółem zawierała się w przedziale od 3,5% do 4,0%. Wśród kobiet w wieku 25–64 lata najniższa stopa bezrobocia wystąpiła w grupie wieku 55–64 lata i wyniosła 2,1% (choć trzeba pamiętać o wieku emerytalnym kobiet – 60 lat) oraz w grupie wieku 45–54 lata (3,2%). Natomiast wśród mężczyzn najniższa stopa bezrobocia wystąpiła w grupie wieku 35–44 lata – 3,7%.

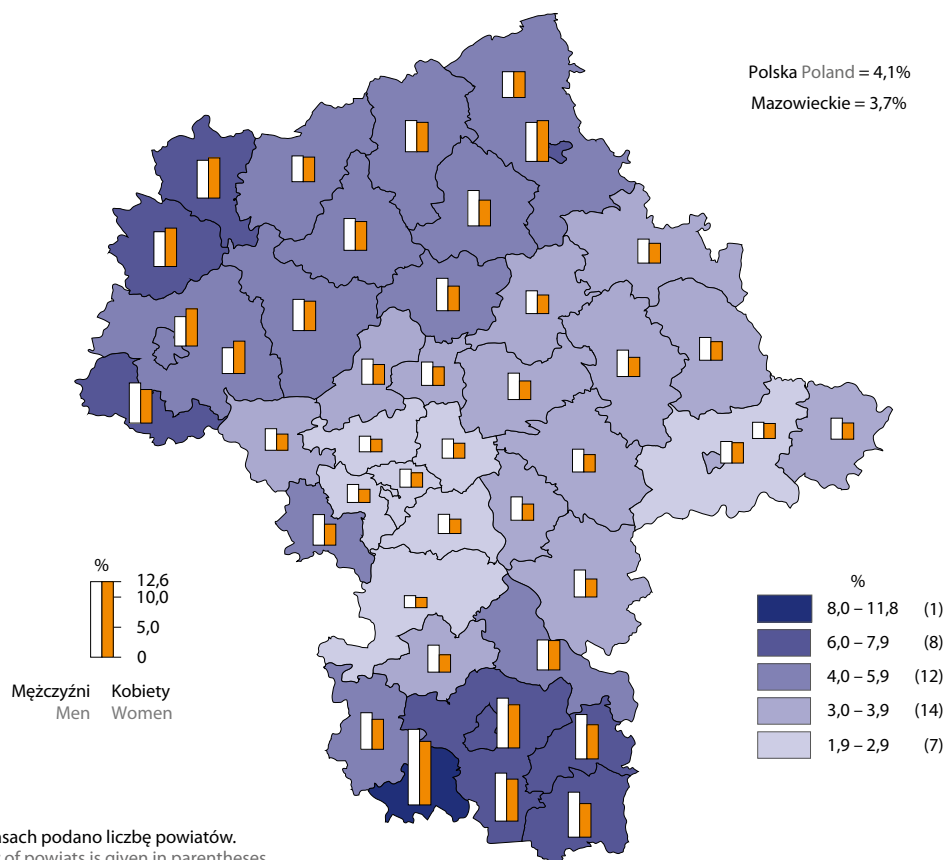
Rozpatrując miejsce zamieszkania to najniższa stopa bezrobocia wystąpiła wśród mieszkańców wsi w dwóch grupach wieku 45–54 i 55–64 lata, gdzie wskaźnik ten wyniósł po 3,4%. Wśród osób zamieszkałych w mieście najniższą stopę bezrobocia odnotowano w grupie wieku 35–44 lata, tj. 3,5%.

W porównaniu z poprzednim spisem z 2011 r. największy spadek stopy bezrobocia odnotowano w grupie wieku 15–24 lata (o 15,9 p. proc.), w tym wśród kobiet spadła ona o 16,2 p. proc., a wśród mężczyzn w tej samej grupie wieku o 15,7 p. proc. Analizując stopę bezrobocia według miejsca zamieszkania w grupie wieku 15–24 lata zaobserwowano również istotne zmiany. Zarówno wśród mieszkańców miast, jak i wsi odnotowano spadek stopy bezrobocia, odpowiednio o 16,8 p. proc. i o 14,9 p. proc. Najmniejszy spadek stopy bezrobocia wystąpił wśród osób w wieku 35–44 lata o 3,8 p. proc. (wyłączając grupę wieku 65 lat i więcej obejmującą osoby w wieku emerytalnym).

Tablica 11. Stopa bezrobocia według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania
Table 11. Unemployment rate by age groups, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Wiek Age					
			15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat i więcej and more
			w % in %					
Ogółem Total	2011	9,7	22,5	9,3	7,3	8,8	8,4	1,8
	2021	3,7	6,6	4,0	3,5	3,6	3,5	0,1
mężczyźni men	2011	10,3	22,8	9,7	7,5	9,5	9,5	1,7
	2021	4,1	7,1	4,2	3,7	4,1	4,7	0,2
kobiety women	2011	9,1	22,1	8,9	7,2	8,0	6,7	1,9
	2021	3,3	5,9	3,9	3,4	3,2	2,1	0,1
Miasta Urban areas	2011	9,7	23,0	8,9	7,4	9,4	8,9	2,3
	2021	3,6	6,2	3,8	3,5	3,8	3,6	0,1
Wieś Rural areas	2011	9,8	22,0	10,2	7,1	7,7	7,1	0,6
	2021	4,0	7,1	4,6	3,6	3,4	3,4	0,2

Mapa 5. Stopa bezrobocia według płci w 2021 r.
Map 5. Unemployment rate by sex in 2021

Wyniki spisu z 2021 r. potwierdziły, że bezrobocie jest bardzo zróżnicowane przestrzennie.

W województwie największą liczbę bezrobotnych odnotowano w m.st. Warszawie (28,0 tys. osób), a najniższą w powiecie łosickim (0,4 tys. osób). Ma to ścisły związek z liczbą ludności w danym powiecie i nie zawsze świadczy o faktycznej sytuacji na lokalnym rynku pracy. Natężenie bezrobocia w powiatach (dokładniej niż przy pomocy liczb bezwzględnych) określa stopa bezrobocia.

Najwyższa stopa bezrobocia wystąpiła w powiecie szydłowieckim i wyniosła 11,8%. Dość wysokie wartości tego wskaźnika odnotowano również w: m. Radomiu (7,8%), powiecie radomskim (7,6%) oraz powiecie lipskim i m. Ostrołęce (po 6,7%). Natomiast najniższa stopa bezrobocia wystąpiła w powiatach – grójeckim (1,9%) i warszawskim zachodnim (2,3%). Rozpiętość pomiędzy najwyższą a najniższą stopą bezrobocia w układzie powiatów wyniosła blisko 10 p. proc. (w 2011 r. różnica ta była prawie dwukrotnie większa). W stosunku do 2011 r. stopa bezrobocia zmniejszyła się we wszystkich powiatach. Największy spadek dotyczył powiatu szydłowieckiego (o 13,7 p. proc.), m. Radomia (o 12,5 p. proc.) oraz powiatów – radomskiego (o 10,2 p. proc.) i gostynińskiego (o 10,0 p. proc.).

W 2021 r. w podziale według płci najwyższą stopę bezrobocia odnotowano wśród mężczyzn (12,6%) i kobiet (10,6%) w powiecie szydłowieckim, a najniższą w powiecie grójeckim (odpowiednio 2,0% wśród mężczyzn i 1,7% wśród kobiet). W podziale według rodzaju miejsca zamieszkania (miasta/wieś) stopa bezrobocia była wśród mieszkańców miast najwyższa w powiecie radomskim i wyniosła 8,7%, natomiast najniższa w powiecie warszawskim zachodnim – 2,3%. Dla osób zamieszkałych na wsi najwyższa stopa bezrobocia wystąpiła w powiecie szydłowieckim – 13,0%, zaś najniższa w powiecie grójeckim – 1,5%.

3.4. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania

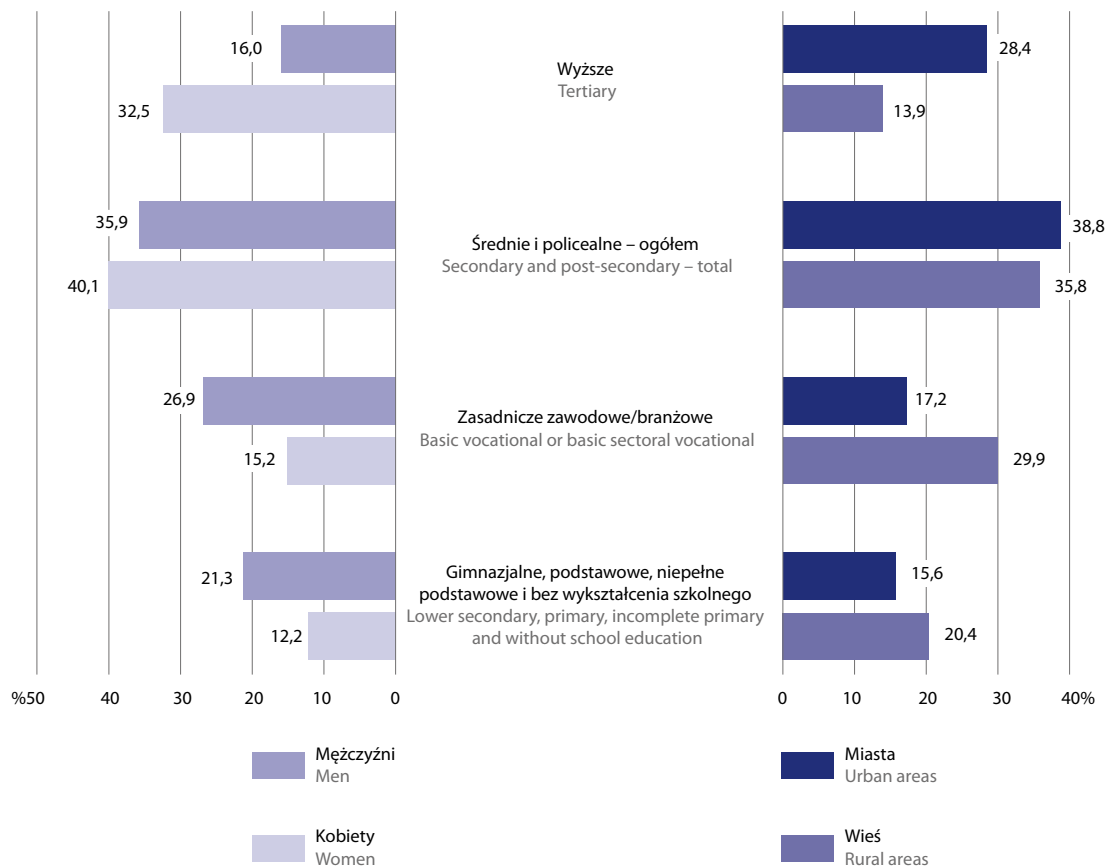
3.4. Structure of unemployed persons by level of education, sex and place of residence

W strukturze bezrobotnych według poziomu wykształcenia największy udział miały osoby o wykształceniu średnim i policealnym, które stanowiły 37,7% ogólnej liczby bezrobotnych. Znaczący był także odsetek bezrobotnych z wykształceniem wyższym – 23,1% oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym – 21,8%. Najniższy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych dotyczył osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, który wyniósł 17,4%.

Bezrobotni mężczyźni charakteryzowali się odmienną strukturą wykształcenia niż bezrobotne kobiety. Największa różnica w poziomie wykształcenia wśród bezrobotnych mężczyzn i kobiet wystąpiła w przypadku wykształcenia wyższego. Odsetek osób o tym poziomie wykształcenia wśród bezrobotnych mężczyzn (16,0%) był o 16,5 p. proc. niższy niż wśród bezrobotnych kobiet (32,5%). Wykształcenie średnie i policealne posiadało 35,9% bezrobotnych mężczyzn, a wśród bezrobotnych kobiet analogiczny odsetek ukształtował się na poziomie 40,1%. Udział bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym wśród mężczyzn wyniósł 26,9%, a dla kobiet 15,2%. Wykształceniem gimnazjalnym i niższym legitymowało się prawie 2-krotnie więcej bezrobotnych mężczyzn (21,3%) niż bezrobotnych kobiet (12,2%).

Wyniki NSP 2021 pokazały, że bezrobotni mieszkańcy miast byli lepiej wykształceni niż bezrobotni mieszkańcy wsi. W miastach odsetek osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem był wyższy niż na wsi (dla miast wyniósł 28,4%, a dla wsi 13,9%). Podobnie udział osób z wykształceniem średnim i policealnym był także wyższy w miastach niż na wsi (odpowiednio 38,8% i 35,8%). Odwrotna sytuacja dotyczy bezrobotnych mieszkańców miast, wśród których udział bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (17,2%) był niższy niż wśród bezrobotnych mieszkańców wsi (29,9%). Z kolei odsetek bezrobotnych o wykształceniu gimnazjalnym i niższym w ogólnej liczbie bezrobotnych w miastach ukształtował się na poziomie 15,6%, a na wsi wyniósł 20,4%.

Wykres 14. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.
 Chart 14. Structure of unemployed persons by level of education, sex and place of residence in 2021

Wysokość stopy bezrobocia w znacznym stopniu zależy od poziomu wykształcenia osób bezrobotnych. Najniższą stopę bezrobocia (1,9%) odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym. Natomiast w gorszej sytuacji na rynku pracy były osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne i niższe, dla których stopa bezrobocia wyniosła 12,7%.

Analiza stopy bezrobocia według poziomu wykształcenia, w podziale na płeć oraz miejsce zamieszkania wykazała, że w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w 2021 r. byli zarówno mężczyźni, jak i kobiety z wykształceniem gimnazjalnym i niższym w miastach, w tej grupie stopa bezrobocia wyniosła odpowiednio 15,4% i 14,3%. Osoby z wyższym wykształceniem, bez względu na płeć i miejsce zamieszkania, rzadko byli zaliczani do populacji bezrobotnych, w ich przypadku wartości stopy bezrobocia były niskie i mieściły się w przedziale od 1,8% do 2,0%.

3.5. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, grup wieku, poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania

3.5. Unemployed persons by the time of job seeking, age groups, level of education, sex and place of residence

Opisując zbiorowość bezrobotnych należy również zwrócić uwagę na długość okresu poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne. Jeśli okres ten trwa dłużej niż 1 rok mówimy o bezrobociu długotrwałym.

W populacji bezrobotnych w 2021 r. osoby długotrwanie bezrobotne stanowiły 55,1%. Odsetek długotrwanie bezrobotnych wśród ogółu bezrobotnych był wyższy w populacji mężczyzn niż kobiet i wyniósł: dla mężczyzn – 56,3%, a dla kobiet – 53,6%. Miejsce zamieszkania osób bezrobotnych miało nieco większy wpływ na długość okresu poszukiwania pracy, odsetek długotrwanie bezrobotnych mieszkańców miast wyniósł 53,4%, a mieszkańców wsi – 58,1%.

W porównaniu z wynikami NSP 2011, liczba ogółem długotrwanie bezrobotnych w 2021 r. ukształtowała się na takim samym poziomie (55,5 tys. osób). Wzrost liczby długotrwanie bezrobotnych odnotowano wśród mężczyzn z 31,6 tys. do 32,7 tys., tj. o 3,3% więcej. Natomiast spadek wystąpił wśród kobiet z 23,9 tys. do 22,8 tys., tj. o 4,4% mniej. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, w stosunku do 2011 r. liczba poszukujących pracy dłużej niż 1 rok zmniejszyła się o 8,5% wśród bezrobotnych mieszkańców miast, a wśród bezrobotnych mieszkańców wsi zwiększyła o 17,1%.

Tablica 12. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy oraz płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.
Table 12. Unemployed persons by the time of job seeking, sex and place of residence in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem ^a Total ^a	Okres poszukiwania pracy Time of job seeking					
		do 1 miesiąca month and less	2-3	4-6	7-12	13-24	powyżej 24 miesięcy over 24 months
W tysiącach In thousands							
Ogółem Total	103,9	3,9	9,6	15,0	16,7	24,0	31,5
mężczyźni men	59,2	2,2	5,4	8,6	9,3	14,0	18,7
kobiety women	44,7	1,7	4,3	6,4	7,4	10,0	12,8
Miasta Urban areas	66,1	2,8	6,4	9,5	10,9	14,4	19,5
Wieś Rural areas	37,8	1,1	3,2	5,5	5,7	9,6	12,0
W odsetkach In percentage							
Ogółem Total	100,0	3,8	9,6	14,9	16,5	23,9	31,3
mężczyźni men	100,0	3,7	9,3	14,8	16,0	24,2	32,1
kobiety women	100,0	4,0	10,0	15,1	17,3	23,5	30,1
Miasta Urban areas	100,0	4,4	10,1	14,9	17,2	22,7	30,7
Wieś Rural areas	100,0	2,9	8,6	14,9	15,5	25,8	32,2

a łącznie z osobami o nieustalonym okresie poszukiwania pracy.

a Including persons with an unspecified job search period.

Analizując wyniki spisu z 2021 r. można stwierdzić, że na długość poszukiwania pracy duży wpływ miał wiek – im starsze były osoby bezrobotne, tym większy był wśród nich odsetek długotrwale bezrobotnych. Dotyczyło to prawie wszystkich grup wieku, z wyjątkiem grupy osób w wieku 65 lat i więcej (obejmującą osoby w wieku emerytalnym, w której dominują osoby bierne zawodowo). Taka sama prawidłowość wystąpiła w 2011 r.

Tablica 13. Długotrwale bezrobotni według okresu poszukiwania pracy i grup wieku w 2021 r.
Table 13. Long-term unemployment by the time of job seeking and age groups in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Poszukujący pracy Job seekers	
		13–24 miesiące months	powyżej 24 miesięcy over 24 months
w % bezrobotnych danej grupy wieku in % of unemployed persons of a given age group			
Ogółem Total	55,1	23,9	31,3
15–24 lata	33,7	23,8	9,9
25–34	47,2	23,9	23,3
35–44	57,4	24,3	33,1
45–54	63,8	24,2	39,5
55–64	71,3	22,5	48,8
65 lat i więcej and more	64,8	20,8	44,0

Wśród długotrwale bezrobotnych będących w wieku 15–34 lata przeważały osoby poszukujące pracy od 1 do 2 lat., natomiast w starszych grupach wieku zdecydowanie większość stanowiły osoby poszukujące pracy powyżej 2 lat.

Tablica 14. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy oraz poziomu wykształcenia w 2021 r.
 Table 14. Unemployed persons by the time of job seeking and level of education in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem ^a Total ^a	Okres poszukiwania pracy Time of job seeking					
		do 1 miesiąca month and less	2–3	4–6	7–12	13–24	powyżej 24 miesięcy over 24 months
W tysiącach In thousands							
Ogółem Total	103,9	3,9	9,6	15,0	16,7	24,0	31,5
Wyższe Tertiary	24,0	1,3	3,0	3,9	4,5	5,2	4,5
Średnie i policealne – ogółem Secondary and post-secondary – total	39,1	1,5	3,9	6,2	7,1	9,5	9,6
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	22,7	0,5	1,6	2,9	3,1	5,6	8,7
Gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, incomplete primary and without school education	18,0	0,5	1,1	1,9	2,0	3,8	8,5
W odsetkach In percentage							
Ogółem Total	100,0	3,8	9,6	14,9	16,5	23,9	31,3
Wyższe Tertiary	100,0	5,8	13,2	17,6	20,1	23,2	20,2
Średnie i policealne – ogółem Secondary and post-secondary – total	100,0	4,1	10,4	16,4	18,7	25,0	25,4
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	100,0	2,1	7,3	13,1	13,8	25,0	38,8
Gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, incomplete primary and without school education	100,0	3,0	6,2	10,7	11,1	21,1	47,9

a łącznie z osobami o nieustalonym okresie poszukiwania pracy.
 a Including persons with an unspecified job search period.

Na długość okresu poszukiwania pracy przez bezrobotnych obok wieku ma wpływ także poziom ich wykształcenia i posiadane kwalifikacje zawodowe.

Osoby bezrobotne najlepiej wykształcone relatywnie najczęściej poszukiwały pracy przez stosunkowo krótki okres, tj. do 3 miesięcy. Dla osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem odsetek poszukujących pracy do 3 miesięcy wyniósł 19,0%, podczas gdy dla bezrobotnych z wykształceniem średnim i policealnym 14,5%, z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym 9,4%, a z gimnazjalnym i niższym 9,2%.

Im niższy poziom wykształcenia, tym wyższy był odsetek długotrwale bezrobotnych. Najbardziej narażone na długotrwale bezrobocie były osoby z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym – odsetek osób poszukujących pracy powyżej 1 roku wśród tej grupy bezrobotnych wyniósł prawie 70%.

4. Bierni zawodowo

4. Economically inactive persons

4.1. Bierni zawodowo według płci, miejsca zamieszkania i grup wieku

4.1. Economically inactive persons by sex, place of residence and age groups

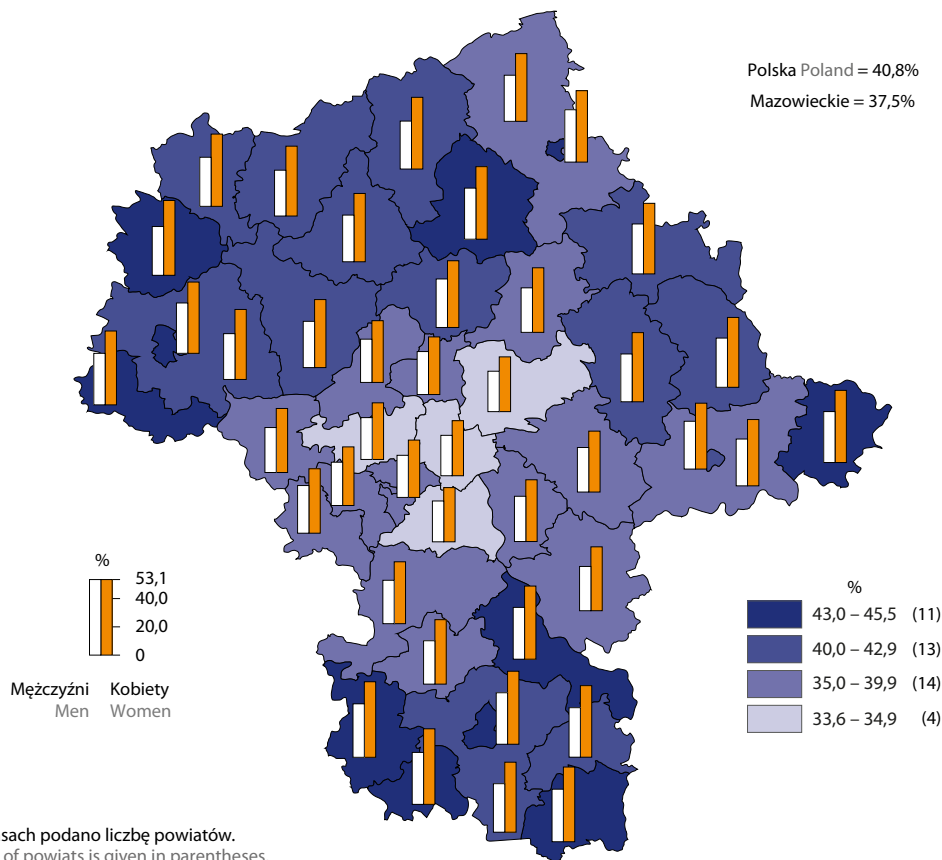
Według wyników spisu, w marcu 2021 r. populacja osób biernych zawodowo w województwie wyniosła 1660,3 tys. osób (tj. 13,5% tej zbiorowości w kraju), co stanowiło 37,5% ludności w wieku 15 lat i więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy. Wśród biernych zawodowo przeważały kobiety – 1014,7 tys., tj. 61,1%. One także częściej niż mężczyźni pozostawały w stanie bierności zawodowej. Odsetek biernych zawodowo wśród kobiet wyniósł 43,1%, a wśród mężczyzn 31,0%.

Ze względu na miejsce zamieszkania zdecydowaną większość wśród biernych zawodowo stanowili mieszkańcy miast – 1053,9 tys., tj. 63,5%. Częstość występowania bierności zawodowej dla miast i wsi nie różniła się w znaczący sposób. Odsetek biernych zawodowo wśród mieszkańców miast wyniósł 36,7%, natomiast wśród mieszkańców wsi był nieco wyższy i wyniósł 38,9%.

Pomiędzy rokiem 2011 a 2021 r liczba osób biernych zawodowo zmniejszyła się o 193,1 tys., tj. o 10,4%. Spadek jest widoczny zarówno wśród mężczyzn (o 83,0 tys., tj. o 11,4%), jak i kobiet (o 110,1 tys., tj. o 9,8%). W podziale według miejsca zamieszkania – wyraźnie większy spadek liczby biernych zawodowo wystąpił w miastach (o 130,3 tys., tj. o 11,0%) niż na wsi (o 62,9 tys., tj. o 9,4%).

W porównaniu z 2011 r. udział biernych zawodowo w ludności ogółem w wieku 15 lat i więcej dla województwa zmniejszył się o 5,4 p. proc., przy czym dla mężczyzn zmalał o 4,7 p. proc., a dla kobiet o 6,3 p. proc. Z kolei w miastach zmniejszył się o 5,8 p. proc., a na wsi o 4,9 p. proc.

Mapa 6. Odsetek biernych zawodowo według płci w 2021 r.
Map 6. Percentage of economically inactive persons by sex in 2021

Odsetek biernych zawodowo w przekroju powiatów przy wartości dla województwa wynoszącej 37,5%, był w 2021 r. najniższy w powiecie piaseczyńskim – 33,6% i wołomińskim – 33,7%, a najwyższy w powiecie przysuskim – 45,5%. Wysoki odsetek biernych zawodowo (co najmniej 40%) wystąpił jeszcze w 23 powiatach.

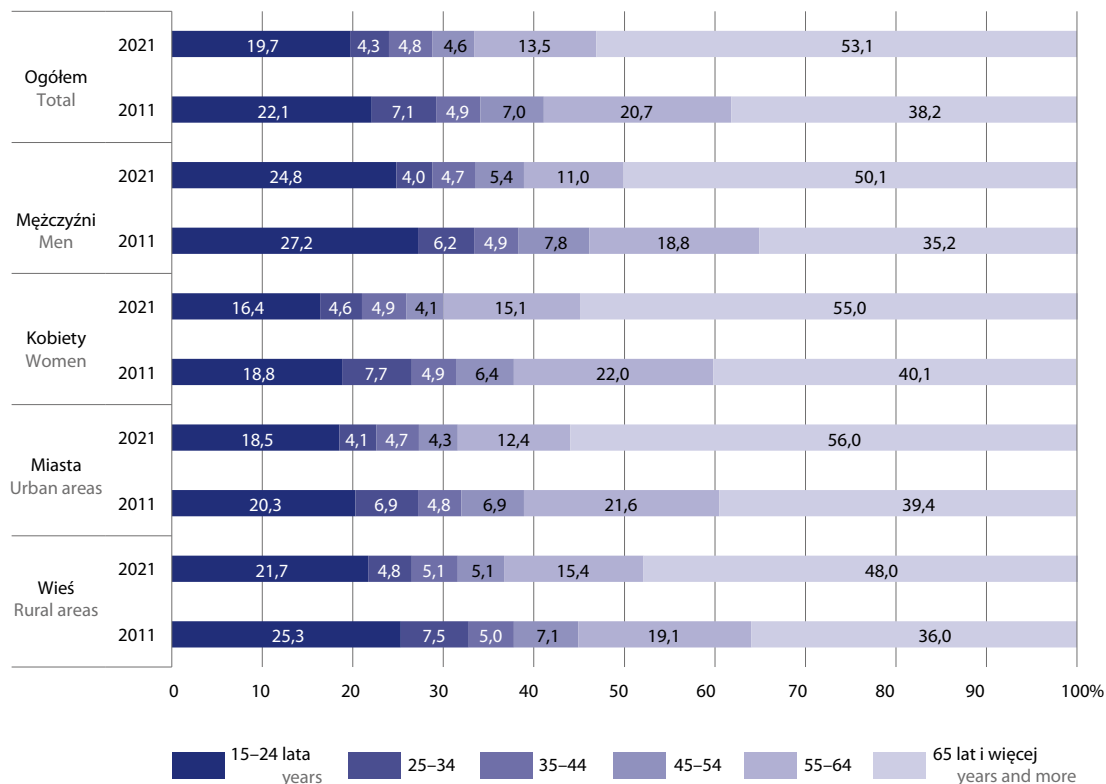
Zróżnicowanie tego odsetka ze względu na płeć, dla mężczyzn wahało się między 28,4% w m.st. Warszawie i powiecie wołomińskim, a 37,6% w powiecie przysuskim. Natomiast w przypadku kobiet – od 38,1% w powiecie piaseczyńskim do 53,1% w powiecie przysuskim i szydłowieckim.

Odsetek biernych zawodowo w miastach był najniższy w powiecie wołomińskim (32,7%), a najwyższy w powiecie kozienickim (49,2%). Na wsi najniższą wartość tego odsetka odnotowano w powiecie piaseczyńskim (32,7%), a najwyższą w powiecie przysuskim (45,2%).

W strukturze biernych zawodowo według 10-letnich grup wieku najliczniejszą grupą były osoby w wieku 65 lat i więcej (wśród których 63,3% stanowiły kobiety), czyli głównie emeryci i renciści. Drugą pod względem wielkości grupą były osoby w wieku 15–24 lata, wśród których głównie udział miała młodzież kontynuująca naukę. Łącznie obie grupy stanowiły 72,8% ogółu biernych zawodowo.

W porównaniu z danymi ze spisu w 2011 r. jedynie w grupie wiekowej 65 lat i więcej widać znaczący wzrost udziału w populacji osób biernych zawodowo (o 14,9 p. proc.). Udział w strukturze osób w wieku co najmniej 65 lat znacząco wzrósł także wśród mężczyzn i kobiet (po 14,9 p. proc.) oraz w miastach i na wsi (odpowiednio o 16,6 i o 12,0 p. proc.). Jest to związane zarówno ze starzeniem się ludności, jak i z redukcją liczby i odsetka biernych zawodowo w młodszych grupach wieku.

Wykres 15. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania
Chart 15. Structure of economically inactive persons aged 15 years and more by age groups, sex and place of residence

Tablica 15. Odsetek biernych zawodowo według wieku, płci i miejsca zamieszkania
Table 15. Percentage of economically inactive persons by age, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification	Wiek Age													
	ogółem (15 lat i więcej) total (15 and more)		15-24		25-34		35-44		45-54		55-64		65 lat i więcej and more	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w % in %													
Ogółem Total	42,9	37,5	63,4	63,0	15,5	9,8	13,1	9,0	19,1	11,2	54,6	36,1	94,1	88,8
mężczyźni men	35,7	31,0	60,0	60,7	10,6	7,1	10,2	6,9	17,2	10,4	42,1	24,6	90,5	83,4
kobiety women	49,4	43,1	66,9	65,4	20,5	12,5	16,1	11,1	20,9	12,0	65,4	46,2	96,3	92,2
Miasta Urban areas	42,5	36,7	64,7	63,9	14,4	8,7	13,0	8,3	19,2	10,8	52,8	34,3	93,6	87,3
Wieś Rural areas	43,8	38,9	61,6	61,7	17,8	12,1	13,4	10,4	18,9	12,0	58,7	39,1	95,1	92,1

We wszystkich dziesięcioletnich grupach wiekowych odsetek biernych zawodowo był większy wśród kobiet niż wśród mężczyzn. Najmniejsza różnica wystąpiła w grupie wieku 45–54 lata (o 1,6 p. proc.), natomiast najwyższa w grupie 55–64 lata (o 21,6 p. proc.). W przypadku grupy wieku 55–64 lata tak duża różnica ma związek z wcześniejszym wiekiem emerytalnym kobiet. Znaczna różnica wystąpiła także w odsetku biernych zawodowo mężczyzn i kobiet w wieku 25–34 lata, który był o 5,4 p. proc. wyższy wśród kobiet. Można to wytłumaczyć naturalnie największą częstotliwością sprawowania opieki nad niemowlętami i małymi dziećmi przez kobiety w tym wieku. W okresie między spisami największy spadek odsetka biernych zawodowo zanotowano w grupie wieku 55–64 lata, który dla mężczyzn wyniósł 17,5 p. proc., a dla kobiet 19,2 p. proc.

Porównanie wyników obu spisów w zakresie występowania bierności według miejsca zamieszkania wygląda odmiennie niż porównanie według płci. W każdej grupie wieku różnica w wysokości odsetka biernych zawodowo między miastami a wsią była niewielka. W 2021 r. maksymalne różnice można zaobserwować wśród osób w wieku 15–24 lata (w miastach odsetek był większy o 2,2 p. proc.), a także w grupach wieku 55–64 lata oraz 65 lat i więcej (po 4,8 p. proc. większy odsetek na wsi). Zarówno w 2011 r., jak i w 2021 r. wśród osób powyżej 24 roku życia zjawisko bierności częściej występowało na wsi niż w miastach (w 2011 r. z wyjątkiem grupy 45–54 lata, gdzie odsetek biernych zawodowo był wyższy w miastach niż na wsi).

4.2. Bierni zawodowo według poziomu wykształcenia

4.2. Economically inactive persons by level of education

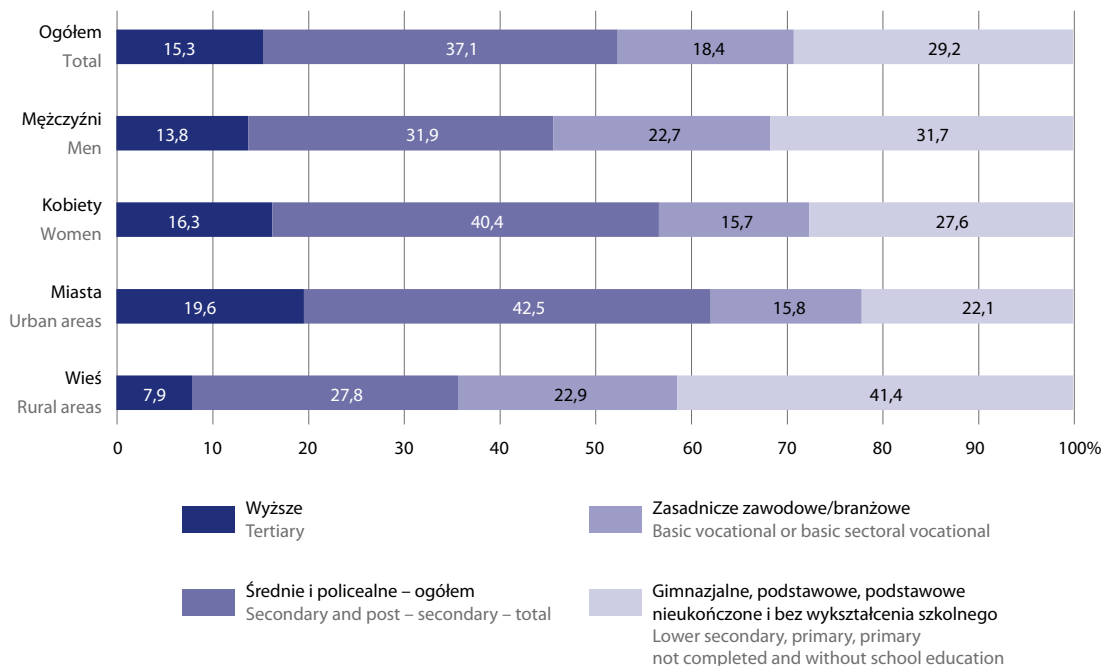
Według wyników NSP 2021 wśród osób w wieku 15 lat i więcej o ustalonym statusie aktywności ekonomicznej, pod względem poziomu wykształcenia, największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem średnim i policealnym (1558,8 tys., tj. 35,2%) oraz wyższym (1497,6 tys., tj. 33,8%). Podobnie, w populacji osób biernych zawodowo najliczniejszą grupę (610,1 tys., tj. 37,1% ogółu tej zbiorowości) stanowiły osoby z wykształceniem średnim i policealnym. Natomiast najmniej liczną – była grupa biernych zawodowo z wyższym wykształceniem (251,4 tys. osób, tj. 15,3%).

Wśród biernych zawodowo kobiety charakteryzowały się korzystniejszą strukturą wykształcenia niż mężczyźni. Wykształcenie średnie i policealne posiadało 40,4% biernych zawodowo kobiet i odpowiednio 31,9% mężczyzn. Nieco więcej kobiet niż mężczyzn legitymowało się wyższym wykształceniem (16,3% wobec 13,8%).

Znacznie lepiej też wykształceni byli mieszkańcy miast niż mieszkańcy wsi. Osoby posiadające wykształcenie średnie i policealne stanowiły 42,5% biernych zawodowo w miastach, natomiast wśród mieszkańców wsi – 27,8%. Udział biernych zawodowo z wykształceniem wyższym był w miastach ponad 2-krotnie wyższy niż na wsi (19,6% wobec 7,9%). Z kolei udział biernych zawodowo o najniższym poziomie wykształcenia, tj. gimnazjalnym i niższym był na wsi blisko 2-krotnie wyższy niż w miastach.

Wykres 16. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 16. Structure of economically inactive persons aged 15 years and more by level of education, sex and place of residence in 2021

4.3. Bierni zawodowo według przyczyn bierności zawodowej

4.3. Economically inactive persons by reasons for inactivity

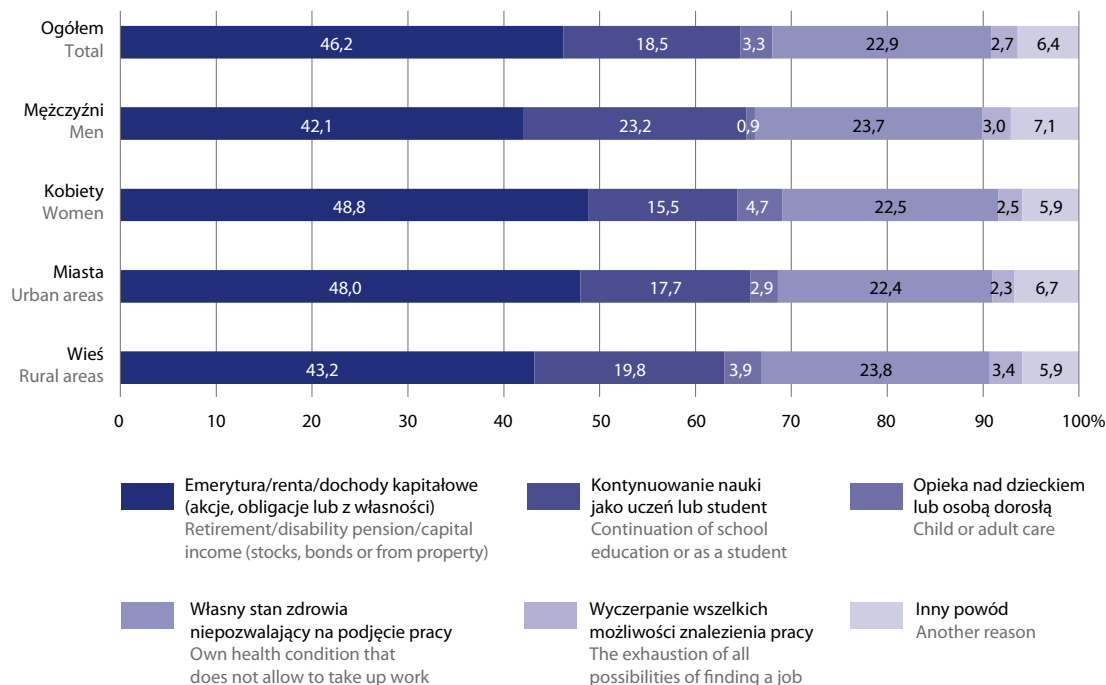
Istotnym elementem opisu populacji osób biernych zawodowo są przyczyny bierności zawodowej. Według wyników NSP 2021, wśród przyczyn bierności zawodowej najczęściej wymieniano korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych (akcje, obligacje lub z własności) – tę przyczynę zadeklarowało 767,7 tys. osób, co stanowiło 46,2% ogółu biernych zawodowo. Stosunkowo często wymieniano też jako przyczynę bierności – własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy (22,9% ogółu biernych zawodowo) oraz kontynuowanie nauki jako uczniów lub student (18,5%). Najmniej biernych zawodowo (44,9 tys. osób, tj. 2,7%) jako główną przyczynę bierności wskazało wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy.

Wśród kobiet najczęstszą przyczyną bierności zawodowej było korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych – blisko połowa (48,8%) biernych zawodowo kobiet podała tę przyczynę (dla mężczyzn analogiczny odsetek wyniósł 42,1%). Kobiety również częściej niż mężczyźni jako przyczynę bierności podawały opiekę nad dzieckiem lub osobą dorosłą (4,7% kobiet wskazało na tę przyczynę i 0,9% mężczyzn). Mężczyźni natomiast częściej niż kobiety byli nieaktywnymi na rynku pracy z powodu kontynuowania nauki jako uczniów lub student (23,2% wobec 15,5%). Jako przyczynę bierności zawodowej – własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy wymieniło prawie tyle samo kobiet (22,5%), co mężczyzn (23,7%).

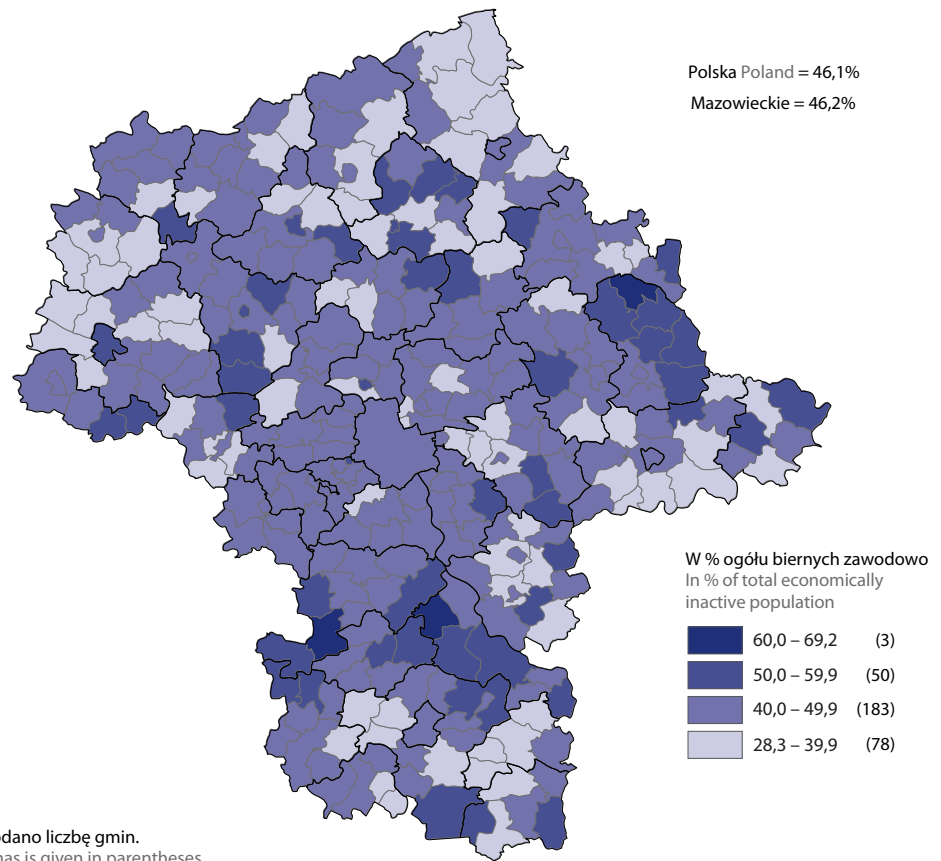
Struktura biernych zawodowo mieszkańców miast i wsi według przyczyn bierności kształtowała się podobnie. Zarówno w miastach, jak na wsi główną przyczyną bierności zawodowej było korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych. W miastach odsetek osób biernych zawodowo, które nie podejmowały pracy z tej przyczyny był większy niż na wsi (48,0% wobec 43,2%). Na wsi natomiast częściej niż w miastach jako powód bierności wskazywano własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy (23,8% wobec 22,4% w miastach) czy kontynuowanie nauki jako uczniów lub student (19,8% wobec 17,7%).

Wykres 17. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej według przyczyn bierności, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 17. Structure of economically inactive persons aged 15 years and more by reasons for inactivity, sex and place of residence in 2021

Mapa 7. Bierni zawodowo z powodu korzystania z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych w 2021 r.
Map 7. Economically inactive population due to retirement, disability pensions or capital income in 2021

Uwagi metodologiczne

1. Zakres i procedura badań

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań przeprowadzony został w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r., według stanu na dzień 31 marca 2021 r. godzina 24:00.

Zgodnie z metodologią rekomendowaną dla badań rynku pracy przez Międzynarodową Organizację Pracy, w części dotyczącej aktywności ekonomicznej, do określenia faktu wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy, czyli pomiaru aktywności bieżącej, dokonano w przedziale czasu nazywanym okresem referencyjnym, którym był tydzień kończący się w dniu referencyjnym badania (tj. okres od 25 do 31 marca 2021 r.).

Badanie to było badaniem pełnym i obejmowało wszystkie osoby fizyczne stale zamieszkałe i czasowo przebywające na terytorium Polski, z wyłączeniem szefów oraz cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych, członków ich rodzin oraz innych osób korzystających z przywilejów i immunitetów na mocy ustaw, umów międzynarodowych lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 sierpnia 2019 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań 2021 przekazanie danych przez osoby fizyczne było obowiązkowe. Ten sam akt prawny nakładał na badane osoby obowiązek udzielania dokładnych, wyczerpujących i zgodnych z prawdą odpowiedzi. Odpowiedzi dotyczące osób, które nie ukończyły 18 roku życia oraz nieobecnych dokonywały pełnoletnie osoby wspólnie z nimi zamieszkałe. W odniesieniu do osób przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania dane spisowe były pozyskiwane w zakresie posiadanej dokumentacji od właścicieli, administratorów lub zarządców obiektów.

Spis został zrealizowany metodą mieszaną, tj. z wykorzystaniem danych zebranych od respondentów oraz danych pochodzących ze źródeł administracyjnych. W pierwszej kolejności informacje zbierane w spisie pobrane zostały z dostępnych źródeł administracyjnych i wykorzystano je do przygotowania oraz aktualizacji wykazu danych osobowych i adresowych, a także jako bezpośrednie źródło danych spisowych. Następnie dane objęte zakresem informacyjnym spisu 2021 zostały zebrane od całej populacji podlegającej badaniu poprzez elektroniczny formularz spisowy. Zostało to wykonane przy wykorzystaniu następujących metod i w następujących terminach:

- **CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing)** – samospis internetowy, polegał na wypełnianiu przez badanych elektronicznego formularza i realizowany był od 1 kwietnia do 30 września 2021 r.
- **„Spis na żądanie”** – wywiad telefoniczny na żądanie respondenta realizowany był za pośrednictwem infolinii spisowej od 1 kwietnia do 30 września 2021 r.
- **CATI (Computer-Assisted Telephone Interviewing)** – wywiad telefoniczny realizowany przez rachmistrzów spisowych, podczas którego odpowiedzi na poszczególne pytania były odnotowywane przez nich w systemie komputerowym na formularzu. Ta część badania odbywała się od 4 maja do 30 września 2021 r.
- **CAPI (Computer-Assisted Personal Interviewing)** – wywiad bezpośredni realizowany przez rachmistrzów spisowych. Był to wywiad terenowy, rachmistrzowie rejestrowali odpowiedzi respondenta w systemie zainstalowanym na urządzeniu mobilnym. Badanie w tej formie przeprowadzane było od dnia 21 czerwca br. do 30 września 2021 r. z zachowaniem reżimu sanitarnego i zasad realizacji spisu metodą wywiadu bezpośredniego wynikających z obostrzeń pandemicznych.

2. Podstawowe pojęcia i definicje

Badania aktywności ekonomicznej ludności są ważnym źródłem informacji dla rządów, ekonomistów, badaczy, podmiotów gospodarczych, jak również instytucji publicznych i samorządowych realizowanych w celu poznania dynamiki różnych zjawisk związanych z rynkiem pracy. Odnoszą się do wszelkich działań podejmowanych przez osoby fizyczne w celu poszukiwania pracy, zatrudnienia w sektorze formalnym i nieformalnym, osiągania dochodów z innych źródeł, samozatrudnienia czy bezrobocia. Badania aktywności ekonomicznej pozwalają na analizę kluczowych wskaźników związanych z rynkiem pracy, takich jak: wskaźnik aktywności zawodowej, zatrudnienia, czy stopa bezrobocia. Zrozumienie tych zjawisk i zachodzących procesów wymaga posługiwania się takim samym aparatem pojęciowym. Dlatego też w tej części pracy zostaną przedstawione najważniejsze definicje i pojęcia. Wprowadzenie ich ma zapewnić jasność i spójność przekazu oraz jednoznaczną interpretację zawartych informacji i dokonanych analiz. Umożliwi efektywną komunikację i identyczne rozumienie zakresu i granic badanych zjawisk, co ułatwi porównanie wyników i pozwoli na uniknięcie nieporozumień lub odmiennych interpretacji w zależności od kontekstu czy czasu. Z tego względu, poniżej przedstawiono definicje pojęć, które będą odnosiły się do prezentowanych zmiennych i analiz:

Kategoria ludności według definicji krajowej. W kategorii tej są ujmowani stali mieszkańcy Polski, w tym osoby, które przebywają czasowo za granicą (bez względu na okres przebywania), ale zachowały stałe zameldowanie w Polsce, nie są natomiast ujmowani imigranci przebywający w Polsce czasowo.

Wiek – jest to liczba lat ukończonych. Wyznaczany jest poprzez porównanie pełnej daty urodzenia z datą przeprowadzenia spisu (tzw. dniem krytycznym, tj. 31 marca 2021 roku). W badaniach aktywności ekonomicznej populację stanowiły osoby, które miały 15 lat i więcej.

Ekonomiczne grupy wieku – jest to umowna klasyfikacja badanych według kryterium zdolności do pracy. Wyróżnia się trzy grupy osób: w wieku przedprodukcyjnym, w wieku produkcyjnym (mobilnym oraz niemobilnym) i w wieku poprodukcyjnym.

- **Wiek przedprodukcyjny** – jest to wiek, w którym ludność nie posiada pełnej zdolności do czynności prawnych, a tym samym nie osiągnęła jeszcze całkowitej zdolności do pracy i jako pracownik podlega szczególnej ochronie prawnej. W przypadku badań aktywności ekonomicznej do tej grupy klasyfikowane są osoby, które ukończyły 15 lat, ale nie przekroczyły 18 lat.
- **Wiek produkcyjny** – dolny próg tego przedziału wieku rozpoczyna się w momencie nabycia pełnej zdolności do pracy. Dla kobiet i mężczyzn jest to ukończenie 18 lat. Natomiast górny próg jest uzależniony od płci. Dla mężczyzn jest to wiek poniżej 65 lat, a dla kobiet poniżej 60 lat. W ramach tego przedziału wyróżnia się jeszcze dwie podklasy wiekowe i są to:
 - a) **wiek mobilny** (osoby, które ukończyły 18 lat, ale nie ukończyły 45 lat. Wiek ten jest taki sam zarówno dla mężczyzn jak i kobiet),
 - b) **wiek niemobilny** (mężczyźni, którzy ukończyli 45 lat i nie ukończyli 65 lat oraz kobiety, które ukończyły 45 lat, ale nie ukończyły 60 lat).
- **Wiek poprodukcyjny** – dolny próg trzeciej grupy jest tożsamy z podstawowym wiekiem uprawniającym w Polsce do przechodzenia na emeryturę. Dlatego też w tym przedziale wiekowym będą sklasyfikowani mężczyźni, którzy ukończyli 65 lat oraz kobiety, które ukończyły 60 lat. Nieistotny jest przy tym stan faktyczny wykonywania pracy zarobkowej czy też nie.

Poziom wykształcenia jest to najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie lub formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa, podstawą zaliczenia wykształcenia do określonego poziomu jest uzyskanie świadectwo (dyplom) ukończenia odpowiedniej szkoły niezależnie od trybu jej ukończenia (dziennie, wieczorowo, zaocznie, eksternistycznie/stacjonarnie, niestacjonarnie, na odległość, korespondencyjnie) w kraju lub za granicą.

W dalszej części publikacji dane dotyczące wykształcenia ludności będą dotyczyły osób w wieku 15 lat i więcej i prezentowane będą w następujących klasach:

- **Wykształcenie wyższe** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły są studia wyższe co najmniej z tytułem licencjata, inżyniera lub równorzędnym, lub uzyskały dyplom ukończenia kolegium nauczycielskiego, nauczycielskiego kolegium języków obcych (z wyjątkiem organizowanych w ramach szkoły wyższej) oraz kolegiów pracowników służb społecznych.
- **Średnie** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego, liceum uzupełniającego lub ukończyły gimnazjum przed 1932 rokiem. Odnosi się to również do osób, które otrzymały świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej (technikum, technikum uzupełniającego, liceum zawodowego, liceum technicznego, szkoły artystycznej II stopnia realizującej jednocześnie program szkoły średniej). W tej grupie znajdują się też osoby, które posiadają świadectwo (dyplom) ukończenia szkoły policealnej (pomaturalnej), do której przyjęcie było uwarunkowane posiadaniem świadectwa ukończenia szkoły średniej oraz te, które ukończyły studium nauczycielskie.
- **Zasadnicze zawodowe/branżowe** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia: szkoły zawodowej (zasadniczej szkoły zawodowej lub rolniczej, szkoły przemysłowej), szkoły przysposobienia zawodowego lub rolniczego, korespondencyjnego kursu rolniczego wyłącznie na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej, szkoły mistrzów, branżowej szkoły I stopnia.
- **Gimnazjalne** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia gimnazjum lub świadectwa ukończenia specjalnej szkoły przysposabiającej do pracy.
- **Podstawowe ukończone** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia szkoły podstawowej (przed wojną szkoły powszechnej), kursów dla pracujących w zakresie szkoły podstawowej oraz szkoły artystycznej I stopnia realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej.
- **Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego** – dotyczy osób, które uczą się w szkole podstawowej, uczyły się w szkole podstawowej, lecz jej nie ukończyły, nigdy nie uczęszczały do szkoły.

W spisie zastosowano definicje aktywności ekonomicznej ludności zalecane przez Europejską Komisję Gospodarczą ONZ i Urząd Statystyczny Unii Europejskiej (Eurostat), oparte o rekomendacje Międzynarodowej Organizacji Pracy. Zgodnie z tymi zaleceniami przedmiotem badania osób był fakt wykonywania/posiadania pracy w okresie badanego tygodnia (w Polsce był to tydzień od 25 do 31 marca 2021 r.) bądź poszukiwania pracy i gotowość do jej podjęcia. Badaniem objęto osoby w wieku 15 lat i więcej. Przyjęto regułę klasyfikowania każdej osoby tylko do jednej z trzech kategorii: pracujących, bezrobotnych lub biernych zawodowo (faktyczna, a nie formalno-prawna sytuacja zawodowa badanych osób).

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne zgodnie z definicjami podanymi poniżej.

Do pracujących zostały zaliczone wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód,
- nie wykonywały pracy, ale formalnie miały pracę, a czasową przyczyną niewykonywania pracy była np. choroba własna, urlop związany z wypoczynkiem lub opieką nad dzieckiem.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy tzn. podjęły konkretne działania aby znaleźć pracę, w okresie od 1 do 31 marca,
- były zdolne/gotowe podjąć pracę w tygodniu badanym i następnym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Ludność bierna zawodowo to osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne/gotowe do jej podjęcia w okresie od 1 do 15 kwietnia,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie: dłuższym niż 3 miesiące lub do 3 miesięcy ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

Jako **główne przyczyny bierności zawodowej** przyjęto:

- emerytura/renta/dochody kapitałowe (akcje, obligacje lub z własności),
- kontynuowanie nauki jako uczeń lub student,
- opieka na dzieckiem lub osobą dorosłą,
- własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy,
- wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy,
- inny powód.

Praca główna to praca, która zwykle zajmuje więcej czasu. Jeżeli prace zajmują taką samą ilość czasu, pracą główną jest ta, która przynosi wyższy dochód.

Status zatrudnienia uwzględnia poniższe kategorie pracujących:

Zatrudnieni (pracownicy najemni):

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub umowy cywilnoprawnej; do tej grupy należą również praktykanci i stażyści, którzy otrzymywali wynagrodzenie za pracę;
- osoby wykonujące pracę nakładczą (inaczej chałupniczą);
- osoby zatrudnione w rodzinnym gospodarstwie rolnym bądź rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem i jednocześnie otrzymujące za wykonywaną pracę ustalony zarobek lub dochód (niekiedy w formie pieniężnej).

Pracujący na własny rachunek:

- właściciele, współwłaściciele lub dzierżawcy indywidualnego gospodarstwa rolnego pracujący w tym gospodarstwie;
- osoby prowadzące własną działalność gospodarczą poza rolnictwem (zarejestrowaną lub niezarejestrowaną);
- agenci we wszystkich systemach agencji;
- osoby, które na mocy porozumienia z pracodawcą zarejestrowały własną działalność jako 1-osobowy podmiot gospodarczy.

Do pracujących na własny rachunek zalicza się zarówno **pracodawców** (osoby pracujące na własny rachunek, które w badanym tygodniu zatrudniały przynajmniej 1 pracownika najemnego) jak i **osoby niezatrudniające pracowników**.

Pracujący w innym charakterze – to osoby, które są członkami spółdzielni produkcyjnych (również rolniczych) lub pracują na innych zasadach i nie klasyfikują się do grupy pracowników najemnych, pracujących na własny rachunek, pomagających członków rodzin oraz nie są praktykantami ani stażystami; do tej grupy należą również pomagający członkowie rodzin. Pomagający członkowie rodzin to osoby, które bez umownego, wcześniej ustalonego wynagrodzenia, pomagały w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem.

Współczynnik aktywności zawodowej jest to udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Wskaźnik zatrudnienia jest to udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Stopa bezrobocia jest to udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

Współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia zostały obliczone bez uwzględniania osób o nieustalonym statusie na rynku pracy.

Methodological notes

1. Scope and survey procedure

The National Population and Housing Census was carried out between 1 April and 30 September 2021, as of 24:00 on 31 March 2021.

In accordance with the methodology recommended for labour market surveys by the International Labour Organization, in the section regarding economic activity, the fact of doing, having, or looking for a job, was determined, or in other words current activity was measured, in an interval called the reference period. This period refers to the week ending on the reference day of the survey (i.e. the period from 25 to 31 March 2021).

The survey was complete research and included all individuals permanently residing and temporarily staying in the territory of Poland, excluding the heads and foreign personnel of diplomatic representations and consular offices of foreign countries, members of their families and other recipients of privileges and immunities under the law, international agreements or generally recognized international customs. According to the provisions of the Act of August 9, 2019, on the National Population and Housing Census 2021, the submission of data by individuals was mandatory. The same act required surveyed individuals to provide accurate, thorough and truthful answers. Responses regarding individuals under the age of 18 and absentees were made by the adults residing with them. Regarding persons staying in collective lodging facilities, census data was obtained on the basis of the documentation available from the owners, administrators or managers of the facilities.

The census was carried out using a mixed method, i.e., using data collected from respondents and data from administrative sources. Initially, the information collected in the census was taken from available administrative sources and used to prepare and update the list of personal and address data, as well as a direct source of census data. Next, the data covered by the scope of information of the 2021 census was collected from the entire population to be surveyed through an electronic census form. This was conducted with the use of the following methods and the following definitions:

- **CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing)** – a self-administered online survey, based on respondents filling out an electronic form and was conducted from April 1 to September 30, 2021.
- **„Census on demand“** – a telephone interview at the respondent's request was conducted via a census hotline from April 1 to September 30, 2021.
- **CATI (Computer-Assisted Telephone Interviewing)** – a telephone interview conducted by census takers, during which answers to individual questions were recorded by them in a computer system in a form. This part of the survey took place from May 4 to September 30, 2021.
- **CAPI (Computer-Assisted Personal Interviewing)** – a face-to-face interview conducted by census takers. It was a field interview, with the census takers recording the respondent's answers in a system installed on a mobile device. The survey in this form was conducted from June 21 of this year until September 30, 2021, in compliance with the sanitary regime and the rules of implementation of the census by direct interview method resulting from pandemic restrictions.

2. Basic concepts and definitions

Surveys of the economic activity of the population are a significant source of information for governments, economists, researchers, business entities, along with public institutions and local governments. They are carried out in order to understand the dynamics of various phenomena concerning the labour market. They refer to the activities undertaken by individuals to seek work, employment in the formal and informal sectors, income from other sources, self-employment or unemployment. Economic activity surveys make

it possible to analyze key indicators related to the labour market, such as the activity rate, employment rate, or unemployment rate. Understanding these phenomena and the occurring processes requires using identical terminology. Therefore, this section of the paper will present the most important definitions and concepts. The introduction of these is intended to ensure clarity and consistency of the message as well as unambiguous interpretation of the information contained, and analyses made. It will enable effective communication and analogous understanding of the scope and boundaries of the phenomena studied, which will aid the comparison of results and avoid misunderstandings or divergent interpretations depending on the context or time. Therefore, the following definitions of terms will apply to the variables and analyses presented:

Population category by national definition. This category includes permanent residents of Poland, including persons who are temporarily abroad (regardless of the period of their stay), but have maintained permanent residence in Poland; immigrants temporarily staying in Poland are not included.

Age – the number of years. It is determined by comparing the full date of birth with the date of the census (the so-called critical date, i.e. March 31, 2021). In the economic activity survey, the population consisted of persons who were 15 years and more.

Economic age groups – this is a conventional classification of respondents according to the criterion of ability to work. There are three groups of persons: pre-working age, working age (mobile and immobile) and post-working age.

- **Pre-working age** – the age in which the population does not have full legal capacity, and thus has not yet reached full work ability and is subject to special legal protection as a worker. In the case of economic activity surveys, this classification includes persons who have reached the age of 15 but are under 18.
- **Working age** – the lower threshold of this age bracket begins when one acquires full work ability. For men and women, that is reaching 18 years of age. In contrast, the upper threshold is dependent on sex. For men the age is under 65, and for women under 60. Within this range, there are two more age subclasses as follows:
 - a) **mobile working age** (persons who are 18 years of age or older but under 45 years of age. This age is the same for both men and women),
 - b) **immobile working age** (men who are over 45 years old and under 65 and women who are over 45 years old but under 60).
- **Post-working age** – the lower threshold of the third group is corresponding with the standard retirement age in Poland. Therefore, men who are 65 years of age or older and women who are 60 or older will be classified in this age bracket. Whether or not they are actually employed is irrelevant.

Education this is the highest educational level achieved in a school-based system, or in any other training mode or form, recognised in compliance with the binding education system. The basis for classifying education to a given level is provided by a certificate (diploma) of completion of a certain school, irrespective of the mode of studying (full-time, evening/weekend, part-time, by correspondence) in the country or abroad.

In the remainder of the publication, data on the education of the population will refer to persons aged 15 years and more, and will be presented in the following classes:

- **Tertiary education** – refers to persons whose highest completed level of education is higher education with at least a bachelor's, engineer's or equivalent degree, or have received a diploma from a teachers' college, teachers' college of foreign languages (except those organized as part of a post-secondary school) and colleges of social service workers.
- **Secondary** – refers to persons whose highest level of education is the obtaining of a certificate of completion of a general high school, specialized high school, supplementary high school, or completed middle school before 1932. This also applies to those who received a certificate of completion of a secondary vocational school (technical school, supplementary technical school, vocational high

school, technical high school, secondary art school which implements a secondary school curriculum). This group also includes those who have a certificate (diploma) of completion of a post-secondary school, admission to which was conditional on having a secondary school certificate, and those who have completed a teacher training college.

- **Basic vocational or basic sectoral vocational** – refers to persons whose highest level of education they have is a certified completion of: a vocational school (basic vocational or agricultural school, industrial school), vocational or agricultural training school, correspondence agricultural course only at the level of basic vocational school, master's academy, first degree trade school.
- **Lower secondary (gimnazjum)** – refers to persons whose highest level of education is the attainment of a certificate of completion of lower secondary (gimnazjum) or a certificate of completion of a special preparatory school.
- **Primary education** – refers to persons whose highest level of education is the obtainment of a certificate of completion from an elementary school (before the war, a grade school), courses for working persons in the domain of elementary school, and an art school of the first degree that follows the curriculum of an elementary school.
- **Incomplete primary or no school education** – refers to persons who are studying in elementary school, studied in elementary school but did not complete it, or never attended school.

The census uses the definitions of population economic activity recommended by the United Nations Economic Commission for Europe and the Statistical Office of the European Union (Eurostat), based on the recommendations of the International Labour Organization. According to these recommendations, the subject of the survey of persons was the fact of having/having a job during the surveyed week (in Poland it was the week from 25 to 31 March 2021) or searching for a job and readiness to take it. The study included individuals aged 15 years and more. The rule was adopted to classify each person into only one of three categories: employed, unemployed or economically inactive (actual, not formal-legal occupational situation of the surveyed persons).

The economically active population includes all persons considered employed or unemployed as defined below.

The employed included all persons aged 15 years and more who, during the survey week:

- performed work for at least 1 hour that resulted in earnings or income;
- did not perform work, but formally had work, and the temporary reason for not performing work was, for example, their own illness, vacation or child care leave.

The unemployed are those aged 15–74 who have met three conditions simultaneously:

- were not working individuals during the study week;
- actively sought work, i.e. took concrete steps to find a job, between March 1 and March 31;
- are able/willing to work during the survey week and the following week.

The unemployed also included those who had found a job and were waiting for a job to start within 3 months and were willing to take that job.

The economically inactive population is defined as persons aged 15 years and more who are not classified as employed or unemployed, i.e. persons who in the week under study:

- were not working, did not have a job and were not looking for one;
- were not working, were looking for work, but were not able/ready to work between April 1 and April 15;
- were not working and were not looking for work because they had a job and were waiting for a job for more than 3 months or up to 3 months but were not ready to start working.

The main causes of inactivity were identified as:

- pension/capital income (stocks, bonds or from property);
- continuing your education as an apprentice or student;
- child or adult care;
- your own health condition that does not allow you to work; • exhausting all possibilities of finding a job;
- another reason.

The main job is the job that usually takes more time. If the jobs take the same amount of time, the main job is the one with the higher income.

Employment status includes the following categories of workers:

Employees:

- persons employed under an employment relationship or a civil law contract; this group also includes apprentices and interns who were paid for their work;
- persons who work as contractors (also known as homeworkers);
- persons employed on a family farm or in a family business outside agriculture and at the same time receiving a fixed income or earnings (not necessarily in the form of money) for their work.

Self-employed:

- owners, co-owners or lessees of an individual agricultural holding who work on the holding;
- individuals who are self-employed outside of agriculture (registered or unregistered);
- agents in all agency systems;
- persons who, on the basis of an agreement with the employer, registered their own business as a one-person economic entity.

Self-employed include both **employers** (self-employed persons who employed at least 1 paid worker during the survey week) and **non-employed persons**.

Workers in other capacities – are those who are members of production cooperatives (including agricultural cooperatives) or are employed/working on other terms and are not classified as employees, self-employed, assisting family members and are not apprentices or trainees; this group also includes contributing family members. Contributing family members are individuals who, without contractual, predetermined compensation, assisted in the operation of the family farm or family business outside of agriculture.

Activity rate is the share of the economically active population of a given category in the total population of a given category.

Employment rate is the share of the employed persons of a given category in the total population of a given category.

Unemployment rate is the share of the unemployed of a given category in the economically active population of a given category.

Activity rate and **Employment rate** were calculated without taking into account persons with unknown status in the labour market.